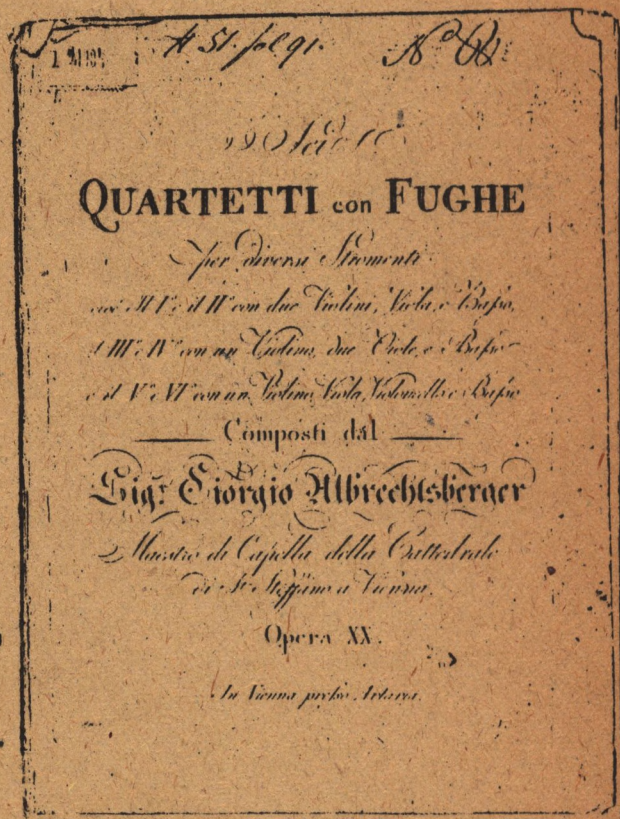

OSZK

HÍRADÓ

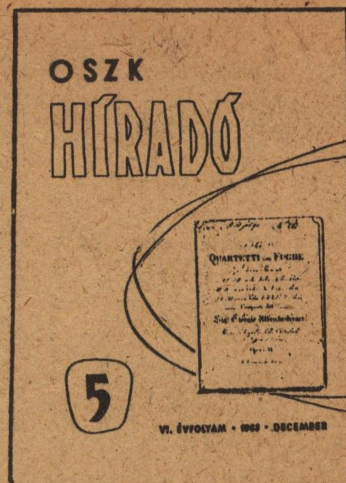

5

T a r t a l o m

HORVÁTH Viktor: Ahogyan mi látjuk -----	129
Könyvtárunk kollégiumának munkájáról -----	131
Személyi hírek és változások -----	131
Az új Nemzeti Könyvtár működése (2.) -----	133
FARKAS László: Új épületünk műszaki berendezéseiről -----	137
Új szerzeményeink (V.S.F.) -----	140
Beszámoló egy zenetörténeti hangversenyről (V.V) -----	140
A filmhíradó és a rádió könyvtárunk értékeiről és munkájáról -----	141
TELEGDI Eszter: Bemutatkoznak a könyvtáros-tanulók -----	143
BABICZKY Béla: Az I. Nemzetközi Reprográfiai Kongresszuson -----	145
CSÉP Attila: Havannából jelenti ... -----	149
TOMBOR Tibor: Könyvtáráépítési tanulmányuton Lengyelországban -----	151
VADÁSZ Ferencné: Közügy - közös ügy -----	154
Három kérdés -----	155
Egy vadember dörmögései -----	157
Összejöveteleinkről, rendezvényeinkről -----	159
KONCZ Béláné: Egy szocialista munkakollektiva beszámolója -----	163
Szakszervezeti hírek -----	165
A Kommunista Ifjúsági Szövetség hírei -----	166

Borítófedélen: a Zeneműtár muzeális értékű Albrechtsberger gyűjteményének egyik korabeli kiadványa

Az
Országos Széchényi Könyvtár
Pártszervezetének és
Szakszervezeti Bizottságának
lapja

Szerkesztő Bizottság:

Bánlaky Éva, Borsa Gedeon
Csapodi Csabáné, Gombos
István, Horváth Viktor (fe-
lelős szerkesztő), Papp
István, Somkuti Gabriella

Szerkesztők

Papp István-Somkuti Gabriella

Kiadja az Országos Széchényi
Könyvtár Szakszervezeti Bi-
zottsága, Budapest VIII. Mu-
zeum körút 14/16.

Felelős kiadó:

Horváth Viktor

Országos Széchényi Könyvtár
házi sokszorosítása
Budapest VIII. Muzeum utca 3

Lapzárta: 1963. december 1.

AHOGYAN MI LÁTJUK

"El kell érnünk, hogy minden vezető munkastilusává válják a dolgozók véleményének igénylése a hivatal előtt álló feladatok végrehajtásáról, felhasználva gyakorlati tapasztalataikat és segítségüket a napi munkában." Ez a célkitűzés - tegyük hozzá, hogy ez az országunk egészséges fejlődését biztosító célkitűzés - szakszervezetünk V. kongresszusának titkári beszámolójában hangzott el. Aktualitását könyvtárunkban most az a helyzet adja meg, melyet Vadász Ferenoné elvtársnő lapunk hasábjain "Közügy - közös ügy" c. cikkében így fogalmazott meg: "Hivatásunknak érezzük munkánkat, szeretnénk az előttünk álló nagy feladatok megoldásának kezdeményező részesei lenni és érezni is az alkotó munka jóleső örömét, de a mi könyvtárunkban nem alkalmas erre a légkör."

Sajnos megállapításának helytállóságát - úgy vélem nem általánosságban, de néhány főosztályra és osztályra érvényesen - nemcsak az általa említett megnyilatkozások, de könyvtárunk közösségének az az összegezése is igazolja, melyet szakszervezeti aktivaértekezletünk alakított ki a szakszervezeti nevelőmunka felmérésénél. Ez indokolja az e kérdéssel való foglalkozást.

Lényegében miről is van itt szó, mi az oka és magyarázata ennek a nemkívánatos helyzetnek, mit kellene és lehet tenni megszüntetésére?

Pártunk VIII.kongresszusának határozatai alapvető feladatként szabták meg életünk minden területére, hogy fejlesszük munkánk demokratikus vonásait és erősítsük kapcsolatainkat a tömegekkel. Nyilvánvalóan ez alól könyvtárunk sem lehet kivétel és ebben az értelemben beszélhetünk könyvtárunk vezetésének, könyvtári munkánknak demokráciájáról is. És beszélnünk kell különös fontossággal éppen most, amikor az elkövetkezendő évek szakmailag, gazdaságilag olyan feladatok elé állítanak, amelyeket könyvtárunk egész kollektívájának egyetértésével és együttes erőfeszítésével tudunk csak megoldani.

Igaz - és a gyakorlat cáfolhatatlanul igazolja -, hogy az új nemzeti könyvtár megteremtése igen nagymértékben a vezetőkön múlik. Azonban a vezetők munkájának hatékonysága attól függ, hogy a szervező képesség, a szakmai tudás és gyakorlat mellett mennyire élvezik a dolgozók bizalmát, képesek-e emberközelségbe kerülni kisebb vagy nagyobb kollektívájuk valamennyi tagjával. Általánosan tapasztalható tény ugyanis az, hogy az emberek idegenkednek az elbizakodott vezetőtől, de annál inkább vonzódnak az őszinte, nyílt, a hibákat sem kendőző vezetéshez. A dolgozókkal való ilyen együttműködés teheti csak biztonságossá a ve-

zetést, ahol a tervfeladatok végrehajtásában a vezetők nemcsak saját szakmai tudásukra, de a dolgozók közvetlen gyakorlati tapasztalataira, észrevételeire is állandóan támaszkodhatnak.

Nos ez a helyzet könyvtárunkban is, ez a magyarázata annak a nemkívánatos hangulatnak, melyről Vadász elvtársnő beszél cikkében és amelynek lényegét a szakszervezeti jelentés abban összegezte, hogy annak a szemléletnek, vezetési állásfoglalásnak a felszámolására van szükség, mely tehernek tartja a társadalmi erők bevonását a hivatali munkába és egyre inkább azokat a megoldásokat keresi, amelyekben az adminisztratív utasítás lép a meggyőzés és a dolgozók mozgósításának szándéka helyébe. De ezt igazolják - most már pozitív értelemben - azok a főosztályok v. osztályok is, ahol a vezetők jól oldják meg a vezetéssel járó kérdéseket (mert ilyenek is vannak egyre növekvő számban), élvezik a dolgozók bizalmát, nem szakadnak el tőlük és együttműködnek velük. És ez visszatükröződik a tervek teljesítésében vagy nem teljesítésében is, abban a kedvező vagy nemkívánatos légkörben, amely egy-egy főosztályon vagy osztályon kialakul.

Végül néhány szót arról, hogy mit kellene és mit lehet tenni ennek a nemkívánatos légkörnek megszüntetésére?

Éár az eddig elmondottak világosan mutatják azt, hogy mi az útja és módja e nemkívánatos légkör megváltoztatásának, úgy gondolom, hogy elsősorban harcolni kell ellene. Harcolni a nyilvánosság előtt e lap hasábjain is, őszintén és nyíltan feltárva gondjainkat-bajainkat. Rossz szolgálatot tennénk könyvtárunknak, közös ügyünknek, ha a legnagyobb fegyverünket, a bírálatot és önbírálatot engednénk ki a kezünkől. Csak az a szemlélet óélravezető - ebben az esetben is - amely józanul, realisan felméri a dolgokat és mozgósít a hibák felszámolására. Ezt szolgálja lapunknak most megnyitott "Szabad szóval" című rovata is. De ezt szolgálja könyvtárunk felsőbb vezetésének az a törekvése is, amellyel biztosítani kívánja a vezetésnek és a könyvtári munkának azt a helyesen értelmezett demokráciáját, melyben az egyszemélyi felelős vezetés úgy érvényesül, hogy kiegészítődik a kollektiva tagjainak véleményével és azzal a felelősséggel, melyet minden dolgozó úgy vállal, mintha személy szerint ő kezdeményezte volna, mintha csak ő döntött volna. Ehhez azonban arra van szükség, hogy e könyvtár minden dolgozója valóban érezhesse is, hogy részese a közös ügyek intézésének, hogy a vezetők minden munka mögött világosan lássák azokat az embereket, akik megvalósítják a könyvtár előtt álló feladatokat és világosan lássák, hogy az elért eredmény az ő érdemük. - HORVÁTH VIKTOR

KÖZLEMÉNYEK

KÖNYVTÁRUNK KOLLÉGIUMÁNAK MUNKÁJÁRÓL

NOVEMBER 21-I ÜLÉS - A Kollégium az I. főosztály előterjesztésében "AZ OLVASÓSZOLGÁLATI ÉS TÁJÉKOZTATÓ OSZTÁLY TÁJÉKOZTATÁSI TEVÉKENYSÉGÉRŐL" c. előterjesztést tárgyalta meg. Anyagának ismertetését - tekintettel arra, hogy a Kollégium határozata szerint az előterjesztésben felvetett kérdések döntésre éretten csak egy későbbi tervtanulmányban kerülnek elemzésre - e helyen mellőzzük.

SZEMÉLYI HIREK ÉS VÁLTOZÁSOK

ÚJ MUNKATÁRSAINK: Gáli József könyvtáros I. Színház-történeti Tár * dr. Pataky Ernő osztályvezető KMK tud. és szakkönyvt. módszertani osztálya.

ELTÁVOZTAK KÖNYVTÁRUNKBÓL: dr. Papp Sámuel tud. munkatárs (Áth. Vizügyi Műszaki Tájékoztató Iroda)

JUTALMAZÁSOK: A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 46. évfordulója alkalmából az alábbiak részesültek jutalmazásban

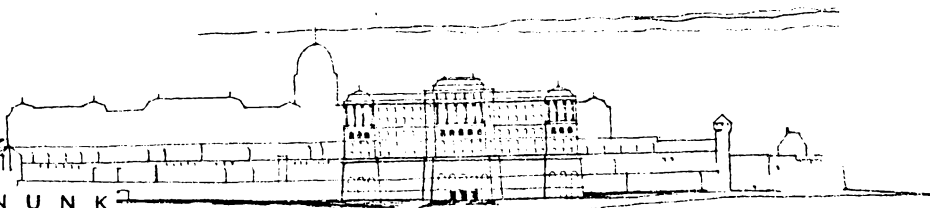
Kollektív teljesítmény-jutalomban: Bibliográfiai Osztály-tól az MNB 1961-1962-es kumulációját készítő csoport 3 300 Ft és a retrospektív csoport 5 000 Ft * a Könyvelosztó Beloiannis u. részlegének "szocialista könyvtári munkakollektívá"-ja 4 000 Ft * a Könyvtárközi Kölcsönzés "szocialista könyvtári munkakollektívá"-ja 3 600 Ft.

Személyi teljesítmény-jutalomban: Főigazgatóság-tól: Friedmann Zsigmondné 500, Nagy Katalin 400, Papp István 600 * I. Főosztály-tól: Gáti Alajos 400, Ferenczy Endréné 500, Mérey Róbertné 600, Milhoffer Alajos 600, Mirki György 400, Sándi Emilné 500, Schneller Károly 600, Szabó János 500, Szabó Kálmánné 400, Szilasi István 350, Varga Józsefné 350, Varga S. Frigyes 1000, Varró Judit 500, Ventura Eduárdné 400, Zágoni Sára 500, Zilahy Tamásné 500 Ft * II. Főosztály-tól: Buzás János 400, Deáki Imréné 400, Gordon Miklósné 500, Kertész Ivánné 500, Koncz József 400, Kovács Istvánné 500, Szász Géza 500, Vavrincz Veronika 500 Ft * III. Főosztály-tól: Barton András 400, Rakos József (Keszthely) 700, Szilágyi Mihály 400, Vekerdi József 500, Vizkelety András 600 Ft * IV. Főosztály-tól: Beck Lajos 400, Gesztelyi László 400, Gombai Sándor 400, Gulyás Imréné 400, Kemény István 700, Kindlovits Kálmán 500, Krause Etel 400, Maczika Béla 400, Pesthy Klára 400, Román Anna 400, Róna-Tas András 1000, Slachta Erzsébet 500, Szabad György-

né 700, Szabó Ervin 500, Szász Andrásné 500, Tornya Alice 500, Tóth István 300 Ft * Könyvtartudományi és Módszertani Központ-tól: Deutsch Béláné 600, Faragó Lászlóné 1000, Gerő Zsoltné 1000, Horváth Tibor 800, Mészáros Gézané 600, Pelejtej Tibor 800, Szabados László 800 Ft. Dicséretben részesültek: Sokszorosító-Uzem kollektívája, Kecskés Mátyás, Lendvai Lászlóné és Szilvássy Istvánné * Gazdasági Hivatal-tól: Ferenczfy Klára 400, Jenik Gyözőné 400, Juhász Jánosné 300, Keresztes Antal 400, Kiss Györgyné 400, Németh Imréné 300, Nyírfalvi Lajosné 300, Prim Ferenc 400, Sebestyén Gáborné 500, Szivák Lajos 400, Totth Elemér 400, Végh László 400 Ft.

Épülő

ÚJ OTTHONUNK

AZ ÚJ NEMZETI KÖNYVTÁR MŰKÖDÉSE
(Folytatás)

A nyilvános könyvtári feladatkör

Az OSzK legnagyobb fejlődése 1968-ban olvasószolgálatában kell hogy bekövetkezzék. Bár minden nemzeti könyvtár a nemzeti nyomdatermékek archívuma, léte ebben nem merülhet ki, egyszersmind élő könyvtár is, amely a könyvben lévő szellemi potenciákat a legmagasabb fokon mozgósítja, állandó aktív támogatást nyújt a tudománynak és a közművelődésnek. Közismert, hogy siralmas helyviszonyai között a könyvtár ezt a feladatát tudta eddig legkevésbé teljesíteni, elmaradása a követelményekkel szemben itt a legfájdalmasabb. Annál öröndetesebb, hogy az új könyvtárépület minden lehetőséget megad arra, hogy a szocialista Magyarország kulturális életében a könyvtár azt a szerepet töltsse be, amelyre jellegénél fogva hivatott.

Az új nemzeti könyvtárnak igen széleskörű olvasóközönsége lesz. Közöttük legfontosabb a kutatók ellátása, ezt a rangsorolást a múlt évi minisztériumi döntés külön is kiemelte. További fontos kategóriát alkotnak az egyetemi hallgatók, majd ezeket követve az önművelők egyre szélesebb rétegei. Mindeme csoportok számára kiterjedt és differenciált olvasószolgálat útján tud a könyvtár korszerű ellátást biztosítani, feltételezve természetesen, hogy a szükséges kézikönyvtári és egyéb használati állomány kellő teljességben rendelkezésre áll.

Az alábbiakban külön foglalkozunk az olvasószolgálat és az állomány problémáival.

1. Olvasószolgálat

1.1 Az olvasótermek rendszere. Az új épület VI-VIII. szintjeit ugyszólván teljesen az olvasószolgálat helyiségei foglalják el; magán a VII. szinten, amely az egésznek a központja, mintegy 3500 m²-nyi területet lehetett e célra biztosítani. Ebben a hatalmas térségben az olvasótermek következő rendszere alakul ki:

VII. szint: a) Általános olvasóterem. Három mezőny a hozzájuk kapcsolódó négy galériával (összesen 7 mezőny) - b) Ifjúsági olvasóterem (nyugati középízalit) - c) Bibliográfiai olvasóterem (keleti középízalit) - d) Tudományos olvasóterem (magyar történelem) - e) Tudományos olvasóterem (magyar irodalomtudomány) - f) Hírlapok olvasóterme - g) Olvasóterem a bizalmas anyag részére - h)

Mikrofilm olvasóterem.

VI. szint: Különgyűjteményi olvasótermek: i) Régi és ritka könyvek, kéziratok - j) Zeneművek és színháztörténeti gyűjtemény - k) Térképek.

VIII. szint: 1) Könyvklub (az újdonságok és a kurrens lapok olvasására)

Külön helyezkedik el a kisnyomtatványok olvasóterme a földszinten. A VII. szint olvasótermeihez kapcsolódik 24 kutatófülke, ugyanitt lesznek a gépelőfülkék, kutatói dolgozószobák, gyorsmásoló berendezések stb. Ebben a rendszerben az OSzK mintegy 500 olvasót tud egyidejűleg kiszolgálni.

Messzemenően szolgálja az olvasók érdekeit a szabadpolcrendszer bevezetése. A VII. szinten, az olvasószolgálat központi részében 80.000 kötet könyvet, az alapvető és leginkább keresett irodalmat nyílt állványokon szándékszunk felállítani, úgyhogy az olvasók közvetlenül válogathatnak. Ezáltal igazi könyvtári milliót teremtünk. A könyvek természetszerűleg tárgyi egységekben kerülnek polcokra s az olvasók érdeklődésük szerint helyezkednek el. Ez a nyílt állványokkal, gazdag irodalommal bőségesen ellátott, differenciált olvasótermi rendszer lesz az új könyvtár legfigyelemreméltóbb jellegzetessége.

Hangsúlyozni kell, hogy miután a jelenlegi szűk helyiségekben korszerű olvasószolgálat kifejlesztésére lehetőség nem nyílt, szinte a nemzeti könyvtár olvasószolgálatának megteremtéséről van szó.

1.2 Katalógusok. Az új épület olvasószolgálati (VII.) szintjén kialakított megoldás egyik legszerencsésebb vonása, hogy az olvasótermek gyűrűjében, középen helyezkedik el a hatalmas katalógusterem. Ide érkeznek az olvasók, innen oszlanak szét sugárszerűen érdeklődésük szerint. A jó építészeti megoldás mellett azonban az is fontos, hogy a kialakított katalóguscsarnokot jó, korszerű katalógusokkal telepítsük be. Az új helyzet a maitól abban kell, hogy különbözzék, hogy több és jobb katalógussal kell a könyvtárnak rendelkeznie.

a) A könyvtár mai helyén ugyanazok a katalógusok elégitik ki az olvasókat és a belső szolgálatot. Az új épületben ezzel szemben a belső munka (gyarapítás, feldolgozás) és az olvasótermek olyan messzire kerülnek egymástól, hogy külön katalógusokat igényelnek. De magának az olvasószolgálatnak a keretében is megkülönböztetendők a katalóguscsarnokban felállítandó általános katalógusok s az egyes olvasótermek speciális katalógusai saját kézikönyvtári állományukról.

b) A könyvtár meglévő katalógusai az idők folyamán részben már korszerűtlenné váltak, másrészt a várbeli feladatokra hiányuknál fogva sem alkalmasak (az általános betűrendes és szakkatalógusok pl. nem ölelik fel a periodikákat, mikrofilmeket).

1.3 Tájékoztató munka. A korszerű könyvtár már nem elégszik meg az olvasók puszta kiszolgálásával, ezt egyre igényesebb tájékoztató szolgálattal igyekszik

kiegészíteni. Fokozott jelentősége van ennek az OSzK-ban - mind az állomány, mind a közönség mérete s rétegződése miatt. A könyvtár rekonstrukciója nem lehet teljes, ha az új olvasótermi rendszer megnyitásával egyidejűleg színvonalas tájékoztató apparátusról nem gondoskodunk.

Az új nemzeti könyvtárban a tájékoztatás széles rendszerére lesz szükség.

a) A tájékoztatás első övezete közvetlenül az olvasószolgálathoz kapcsolódva szervezendő meg. Ez az ún. referenz munka, ami azt jelenti, hogy ügyeltesek ülnek a katalógusteremben (ők tartják a kapcsolatot a Központi Katalógussal is), referenz-könyvtárosok ülnek az egyes olvasótermekben, hogy az olvasóknak felvilágosítást, eligazítást nyújtsanak. E minőségükben ők gondoskodnak a kézikönyvtár anyagának folyamatos továbbfejlesztéséről is, ugyancsak ők szerkesztik a szakolvasótermek speciális téma-katalógusait.

b) A referenz-munka mögött működik a könyvtár belső tájékoztató szolgálata, amely kiadványokat szerkeszt, irodalomkutatót végez, írásos igényeket elégit ki, általában a hungarika dokumentációt végzi. E téren főleg a következő kezdeményezések várnak az OSzK-ra:

a szakkönyvtárak bevonásával meg kell szervezni a külföldi folyóiratokban megjelenő magyar vonatkozású közlemények feldolgozását,

a tudomány és a társadalom követelményeinek megfelelően különféle keresztmetszetekben speciális feltárásokat kell végeznie (pl. emigráns irodalom, munkás-sajtó, személyi és tematikus bibliográfiák),

a segédkönyvtárban és az általános könyvtári katalógusokban rendelkezésre álló adatok kiegészítésére sajátos dokumentációs kartotékokat kell szerkeszteni; így kívánatosak pl. a következők: életrajzi kartoték (a Szinyei cédulaalakban való folytatása), magyar intézmények kartotékja, hazai kongresszusok kartotékja, magyarról idegenre fordított művek kartotékja, magyar drámai művek külföldi előadásai, helytörténeti irodalom, ikonográfiai kartoték,

áttekinthető nyilvántartással kell rendelkeznie az összes magyarországi tájékoztatói lehetőségről, e téren központi eligazító szerepet kell betöltenie (az 1958. évi bécsi UNESCO konferencián különösen kiemelt nemzeti könyvtári feladat).

c) Tovább kell fejleszteni a különgyűjtemények (Zeneműtár stb.) tájékoztató szolgálatát.

A tájékoztató-dokumentációs munka már jelentős részben tudományos munkának minősül, a könyvtárat - sajátos területén - mintegy tudományos intézetté teszi. Éppen ezért a feladatok elsősorban magasnívóju tudományos munkatársakat (de mellettük kellőszámu középfoku és adminisztratív személyzetet is) igényelnek.

1.4 Kölcsönzés. A Nemzeti Könyvtár a jövőben is csak szűk keretek közt,

kivételképpen folytat kölcsönzést. Természetszerűleg nem lesznek kölcsönözhetőek az archivális példányok, továbbá a kézikönyvtár, segédkönyvtár állománya. Mégis előrelátható, hogy a kölcsönzési tevékenység a jelenlegivel szemben emelkedni fog. Ezért bővíteni, fejleszteni kell az un. használati állományt, a könyvtár másodpéldányainak gyűjteményét.

2. A használati állomány

A széles olvasószolgálat széleskörű könyvállományt tételvezet fel. Az a kettősség, amely az archivális és a forgalom egyidejű kötelezettségében van adva, az OSzK számára speciális helyzetet teremt, de ezen belül ma, a felkészülés négyéves időszakában különös súllyal jelentkezik a második. A könyvtár fejletlen olvasószolgálatát ugyanis nem támasztottak kellő igényeket, ezért az állomány fejlesztésében évtizedeken át lemaradás mutatkozott, fontos feladatokat hevertetni lehetett (amit a könyvtár nehéz helyzete bőségesen indokolt, ha nem éppen kikényszerített), egyesek napirendre sem kerültek. Most egy csapásra kell a mulasztásokat pótolni.

Bár az előző fejezetben már szó volt arról, hogy a könyvtár a kettős - archivális és forgalmi - érdekek kielégítésére kettős gyűjtést folytat, a konkrét tennivalók ismertetése előtt célszerűnek látszik a használati állomány gyűjtésének elvi alapjairól szólni. Annál is inkább, mert ez az állomány korántsem pusztán duplázása az archiválisnak. A használati gyűjteményt illetően három szempontot érvényesítünk:

a) Beletartozik ebbe mindenekelőtt a hungarika, ezért kap a könyvtár 1952-től két kötelempéldányt s ezért igyekezett a második példányokat visszamenőleg is beszerezni (főleg a KEO útján adódtak komoly lehetőségek).

b) A magyar anyag használata azonban nem történhet izoláltan, minthogy a kérdések összefüggnek. Az OSzK-nak szüksége van külföldi irodalomra is, csak-hogy itt szükségszerűen korlátozott gyűjtést kell folytatnia. A külföldi anyag tekintetében a következő, dialektikus álláspont mutatkozik helyesnek:

a régi irodalom vonatkozásában a könyvtár szabályszerű "általános gyűjtőkörű" könyvtár, mert a XVIII. századig ez a konstrukció volt érvényes, történetileg csak ez indokolható,

a modern irodalomból a könyvtár a hungarika kiegészítését szerzi be, mégpedig teljesebben a szomszéd államok irodalmát s csak kézikönyvtári szinten az egyebekét; nagy hangsúly esik az enciklopédiákra, kézikönyvekre, általában az összefoglaló művekre és a klasszikusokra.

c) A használati állományt illetően változó példányszámok beszerzése folyik.

Országos könyvtárügyi feladatok

Az OSzK harmadik feladatköre már nem saját gyűjteményeivel kapcsolatos, hanem a többi könyvtárak szolgálatában áll. A könyvtári élet differenciáltsága nálunk is megkívánta, hogy központilag gondozzuk azokat a feladatokat, amelyek minden könyvtárban jelentkeznek, legalábbis a könyvtárak sokaságát érintik. Ilyenek a következők: 1. köteleespéldányok szétosztása, 2. nemzetközi csere, 3. könyvelosztás, 4. könyvtárközi kölcsönzés, 5. központi katalógusok, 6. könyvtártudományi és módszertani feladatok.

Ez a feladatkör a Várban nyilván szintén jelentősen továbbfejlődik. A kooperáció a könyvtári életben egyre nagyobb szerephez jut mind belföldi, mind külföldi vonatkozásban. Valószínű, hogy a KGST államok közt sor kerül szorosabb könyvtári együttműködésre is. Tekintettel azonban arra, hogy az előző fejezetekben tárgyalt elodázhatatlan feladatok igen nagy erőket igényelnek, az előkészületek éveire és a felköltözés után kezdődő első szakaszra maga az OSzK komolyabb fejlesztést nem tervez. A fejlesztés a könyvtárügy általános igényeiből kifolyóan fog később jelentkezni.

Ezen a téren kivételt csak a központi katalógusok képeznek. Ezek ugyanis az eddigi években személyzetileg oly mértékben lemaradtak, hogy a rájuk váró feladatokkal megbirkózni semmiképpen nem tudnak. Márpedig közhasznuk vitathatatlan s leterhelésük a következő években erősen fokozódni fog. Ezért a fejlesztés biztosítása elengedhetetlen.

Igen jelentős feladat a könyvtártudomány gondozása és a módszertani tevékenység. Bár e célból külön intézet felállítása is elképzelhető lenne, nálunk az az álláspont alakult ki, hogy a Könyvtártudományi és Módszertani Központ az OSzK keretében folytassa tevékenységét. A KMK azonban nem 1967-ben költözik fel a Várba, hanem később, előreláthatólag 1970-ben, amikor az otthonául tervezett pótépület a Szent György téren felépül. Jelenlegi funkciói (könyvtárügyi dokumentáció, a könyvtártudományi kutatások és a bibliográfiai tevékenység koordinálása, módszertani munka a közművelődési és ugyanez a tudományos könyvtárak vonatkozásában, képzés és továbbképzés) megváltoztatását akkorra sem tervezzük, bár továbbfejlesztésével számolni kell.

F a r k a s L á s z l ó UJ ÉPÜLETÜNK MŰSZAKI BERENDEZÉSEIRŐL

Lapunk 3. számában megkezdett cikksorozatunk folytatásaként az alábbiakban arról kívánunk tájékoztatást adni, hogy miképpen működnek majd új épületünk olvasótermeiben az olvasói elektronikus fényhívó berendezések?

Könyvtárunk új épületének VII. szintjén, - amely az Oroszlán udvari főbejáratától számítva a II. emelet, - az ún. olvasói térben az olvasótermek egymással szervesen összefüggő, egységes rendszere alakul ki. Ennek a nagy olvasói térnek

teljes területe a galériákkal együtt meghaladja a 3500 négyzetmétert és a kb. 60 000 kötetre tervezett szabadpolcos könyvanyag mellett több mint 400 olvasóhely lesz majd itt berendezhető.

Az egész térség központjában lévő 360 négyzetméter területű katalógusterem lesz a nagy olvasói tér funkcionális központja is. Körülötte helyezkednek el az egyes olvasótermek.

A VII. szinten lévő olvasói tér összeköttetését a raktárakkal az északi és déli térség középső - tetővilágításos - részének belső, tehát a katalógusterem felé eső falába beépített 3-3 könyvlift biztosítja.

Az olvasóknak a raktárból való kiszolgálása céljából minden felügyelőasztaltól géptáviró összeköttetés lesz valamennyi raktári szinttel. Az olvasótermi felügyelők a raktárból igényelt könyvek megérkezését az olvasótermekben elhelyezett fényhívó berendezés útján közlik az igénylőkkel.

Lapunk ez évi 3. számában részletesen ismertettük azt a Siemens-rendszerű elektromos raktári jelzetközlő berendezést, ami biztosítani fogja az olvasószolgálati helyiségek és a raktárak géptáviró összeköttetését. E gépek útján kerül tehát az olvasó kérése az olvasószolgálattól a raktárba.

Most arról a fényhívó berendezésről kívánunk szólni, amelynek segítségével a teremfelügyelő az olvasót a felügyelő asztalhoz hívja, ha a kéri lappal a raktárból kért könyv az olvasóterembe érkezett, vagy ha a kért könyv kiszolgáltatásának valamilyen akadály van.

A fényhívó berendezés 2 fő részből áll. Ezek: 1. a fényhívó számtábla-csoport és 2. a számtáblák kezeléséhez (vezérléséhez) szükséges nyomógombos készülék.

A számtábla csoport hat számtáblát foglal magában, melyeknek mindegyike 2 számkockából, az egész csoport tehát összesen 12 számkockából áll. Egy ilyen csoport 5 kétjegyű szám egyidejű jelzésére alkalmas. Egy-egy számkocka olyan méretű lesz, hogy a felületén kirajzolódott számot az olvasóterem bármelyik pontjából a könyvtárhasználó feltétlen biztonsággal elolvashassa. A számkockák szerkezete hasonlít a Népstadion közismert eredményjelző táblájához. Minden egyes számkockában 6 x 8, összesen tehát 48 - kb. 10 mm átmérőjű - un. parázslámpa van elhelyezve miniatűr foglalatokban. Minden parázslámpa foglalat az összes kombinációk figyelembevételével, tehát egy meglehetősen sokrétű vezetérendszer segítségével összeköttetésben lesz a felügyelőasztalon elhelyezett nyomógombos vezérlő készülékkel. A készülék megfelelő gombjainak lenyomásával minden egyes számkockában 0-tól 9-ig minden számjegyet tetszés szerint ki lehet fejezni. Mind a 6 kétszámjegyű számtáblát egyetlen nyomógombos vezérlő készülék irányítja; ha az első tábla már működésben van, az újabb jelzés automatikusan a következő mezőnybe jut. Az egy vezérlő készülékre kapcsolt mind a hat számtábla egyidejűleg működésben lehet, tehát ugyanabban a teremben egyszerre hat olvasó számára lehet fényjelet adni. A kigyújtott számokat a vezérlőkészüléken manuálisan is törölni lehet, de meghatározott időtartam eltelte után a számok önműködően is kialszanak.

Ha ez alatt az idő alatt a hívott olvasó nem jelentkezik, a teremfelügyelő az olvasót újra hívja.

A parázslámpáknak működés közben mind a természetes, mind a mesterséges fénytől elütő, sárgás-vöröses parázsló fényük van, s így a kigyújtott számok mind természetes, mind mesterséges világítás esetén jól láthatók, anélkül, hogy bármiféle zavaró hatást váltanának ki. A berendezés elektronikus rendszerű. Ez azzal az óriási előnnyel jár, hogy mind a vezérlő készüléknek, mind a világító-tábláknak a működése teljesen zajtalan.

Annak a kérdésnek az eldöntése, hogy az egész olvasói térben hány ilyen fényhívótáblát kell majd felszerelni, s azok az olvasóterem falának mely részén legyenek elhelyezve, az egyes olvasóterem belső berendezésével kapcsolatos kérdés, s véglegesen csak akkor lesz eldönthető, ha a nagy olvasói térben lévő egyes olvasóterem funkciója és belső elrendezésének terve végleg kialakul.

könyvtárunk munkájáról

UJ SZERZEMÉNYEINK

40 darab becses hungarikával, régi magyar könyvvel, Apponyiana-tétellel, irodalmi elsőkiadással és tudománytörténeti jelentőségű könyvritkasággal gyarapodott könyvtárunk az Állami Könyvterjesztő Vállalat 70. számú antikváriuma most publikált 8.sz. könyvjegyzéke anyagából. A magyar tudományos antikvariátus örvendetes eseménye ez a rendkívül gazdag anyagot prezentáló katalógus. Az őnyomatványkortól a XVIII. század végéig terjedően, időrendbe soroltan 455 hungarika könyvritkaság és értékes forráskiadvány könyvtörténeti érdekességű megjegyzésekkel kísért leírását adja. Antikvár könyvpiacunk figyelemreméltó fejlődéséről tanuskodik ez a kitűnően szerkesztett, hasonmásképekkel díszített antikvárkatalógus, amelyben nemzeti könyvértékeink bibliofil megbecsülése is szépen tükröződik. (V.S.F.)

BESZÁMOLÓ EGY ZENETÖRTÉNETI HANGVERSENYRŐL

A Nemzeti Múzeum ódon falai talán a megszokottnál is nagyobb forgalomnak voltak tanui október 20-án, vasárnap délelőtt. Sok látogató sietett a lépcsőházon és termeken keresztül - legyőzve a kiállított szekrényekben pompázó értékek csábítását - egy bizonyos terem felé, honnan halk morajként szűrődött ki az egybegyűltek beszélgetése. Az érdeklődésre szépen nyomtatott meghívó ad felvilágosítást: "A VIII. kerületi Tanács VB meghívja Önt a Magyar Nemzeti Múzeum kiállítási termében tartandó zenetörténeti bemutatóra Johann Georg Albrechtsberger (1736-1809) műveiből." A hallgatók talán nem is sejtették, hogy mennyi szál fonódott össze e koncert megvalósulásában.

A VIII. KERÜLETI TANÁCS szabadtéri hangversenyeket szervezett a nyáron, melyek sikere arra ösztönözte az illetékeseket, hogy a szép időjárás elmúltával is tovább folytassák azokat. De hol? - vetődött fel a kérdés. Ugyanakkor ZENEMŰTÁRUNK szekrényeiben rég elporladt mesterek alkotásai alusszák csipkerózsákként több évszázados álmukat, várva életrekelésüket. De mi módon? - töprengtünk. Az elmúlt korok sok értékes hangszere található a MAGYAR NEMZETI MUZEUM hangszergyűjteményében. Ezeket nem csupán az elpusztulástól óvják, hanem költségeket nem kímélve, kiváló szakemberek segítségével rendbe is hozatják. De hogyan lehetne ezeket az érdeklődő nagyközönség számára is megszólaltatni? - tanakodtak a munkatársak. Háromféle kívánság egyesüléséből született meg végül is a gondolat: emlékhangversenyek sorozatával megszólaltatni régi századok muzsikáját, korabeli

hangszereken.

A tervezett sorozat elsőjeként Johann Georg Albrechtsberger emlékét idézte hangversenyünk. E szerző korának igen jónevű komponistája volt, Mozart barátja és Beethoven tanára. Rövid magyarországi működése (2 évig volt Győrött karnagy) a születőfélben lévő magyar műzenei próbálkozásokra is serkentően hatott. A Zeneműtár számos művét őrzi, részint eredeti kéziratos formájában, részint korabeli nyomtatványokban. Nagyobb részük teljesen ismeretlen, s e hangversenyen szólalt meg először, ősbemutatóként. "Nem is hangverseny ez - mondta a bevezetőben Vécsey Jenő, a Zeneműtár vezetője - hanem életrákeltés", hiszen a zenetörténet akkori pazarló évszázadában a nagy mesterek nagy árnyékot vetettek; így sok tehetség jutott méltatlanul az elfeledettek sorsára. A XX. század historizáló törekvése újból feléleszti régi korok halott mestereit, gazdagítja, sokszínűvé varázsolja saját szellemi-érzelmi világát.

A műsor ismertetője Gábry György, a Nemzeti Múzeum hangszergyűjteményének őre a két muzeális hangszer történetét rajzolta meg előttünk. Sok viszontagságon ment keresztül II. József remekművű cembaloja, melyen gyermekkorában tanult. Több mint száz évig hanyódtott némán, s járt kézről-kézre, míg végül megfelelő helyére került és gondos helyreállítás után újból megzendülhetett. A B-dur versenyművet adta elő rajta Gát József főiskolai tanár, a cembalo és egyéb zongora-előtti billentyűs hangszerek művész-szakértője. Még egy B-dur verseny hangzott el a műsor folyamán, egy harsonakonzert, melyet Zilcz György, az Állami Operaház tagja játszott. Nagy élmény volt számunkra e régi, 1703-ban készült hangszer csillogó, fényes hangját hallani - hallatára a barokk ünnepek fenségeseen vidám pompája tűnt fel előttünk. A két versenyművet két vonós-szonáta foglalta keretbe, melyet a kibővített Szécsi-vonósnégyes adott elő. Játékukban érezhető volt a gondos szeretet, mellyel újból életre szólították e műveket. Különösen megragadó hatást keltett az utolsó, d-moll szonáta - a Bach-i passiók mélyeséges fájdalma támadt benne késői visszhangra.

A zsufolásig megtelt terem azt bizonyítja, hogy nem hiábavaló dolog ilyen hangversenyek rendezése. Sokan szeretik a régi korok zenéjét - sőt áldozatot is szívesen hoznak érte, ha kell - mit jelen esetben a műsort állva végighallgatók alig csökkenő száma tanusított. Egyetlen óhajtasunk csupán annyi lenne, hogy a régi korok intim, kamara-jellegű zenéjét jobb akusztikájú teremben kellene megszólaltatni. Így a muzikusoktól távolabb ülők is teljes mértékben részesülhetnének a történelmi zene élvezetében.

Nagyszerű kezdeményezés volt ez a koncert, mind a kerületi Tanács, mind a Nemzeti Múzeum és könyvtárunk részéről. Örülnénk, ha folytatása is lenne! (vv)

A f i l m h i r a d ó és a r á d i ó
könyvtárunk értékeiről és munkájáról

A 47.sz.magyar filmhíradó "Szép könyvek" címen többek között néhány jele-

netet vetit arról, hogyan készül a Képes Krónika 1964-ben kiadásra kerülő facsimile-kiadása. A felvételek könyvtárunkban a történeti tárakba vezető folyosón és a Kézirattár Széchényi-termében készültek.

A Petőfi Rádió "Láttuk, hallottuk" rovatában nov. 15-én Kisnyomtatványtárunkról Kapusi Rózsának az alábbi, itt kivonatolva közölt riportját sugározta:

- Mindennapjainkhoz hozzátartozik a plakát. Megszoktuk villamosokon, áruházakban, hirdetőoszlopokon. Kinek jutna ma már eszébe, hogy a plakát több, mint 2 000 éves multra tekint vissza.

* Valóban eredete visszanyulik egészen Pompei-ig, ahonnan az első plakátok származnak. Választási harcok és gladiátorjátékok plakátjai voltak ezek. Az antik kultúra hanyatlásával azután a XV. század közepéig nagy úr tátong a plakát történetében. Tulajdonképpen a könyvnyomtatás hívta életre, a mai művészi plakát pedig Toulouse Lautrec-el veszi kezdetét.

Az Országos Széchényi Könyvtár Kisnyomtatványtára is, úgy, mint a könyvtár egyéb anyaga magyar, illetőleg magyar vonatkozású. Legelső magyar plakátunk Benczur Gyulától származik, 1885-ből, egy kiállítást hirdető plakát. Ez az igazi plakát követelményeinek még nem felel meg, aprólékos rajzzal készült, az akkori művészettörténeti írók megállapítása szerint is inkább festmény, mint plakát. 1960-ban, a Magyar Plakáttörténeti Kiállítás-on került először bemutatásra.

Benczur mellett abban az időben Iványi-Grünwald Béla, Rippl-Rónai József, azután Glatz Oszkár, Fényes Adolf és Vaszary János készítettek plakátokat, tehát az első plakátrajzolóink neves festők voltak.

- Milyen a jó plakát? Van-e a plakátművészetnek tizparancsolata?

* Tizparancsolat ugyan nincs, de azért néhány parancsolat van erre vonatkozólag. A jó plakát kilép az utca szürkeségéből, megállítja a járókelőket, meglepetésben részesíti a nézőt. A jó plakát megragadja a tekintetet, és bevésődik az emlékezetbe.

- Azt hiszem, hogy a sokféle plakátféleség közül azért mégis a grafikai plakátok viszik el a pálmát? Azok felelnek meg leginkább ezeknek a követelményeknek.

* Ez természetes, de ugyanakkor a nyomdák kibocsájtanak olyan plakátokat is, amelyeknek az a feladata, hogy tipográfiai eszközökkel érjenek el hatást. De meg kell jegyezni, hogy mind a képes, mind a tipográfiai plakátok tervezése, illetőleg az ilyen tervek elbírálása a reklám-lélektan elveinek alapos ismereteit is megköveteli.

... Grafikai plakátgyűjteményünk jó néhány tizezer darabból áll. Évi gya-

rapodása, beleértve az aprónyomatvány és egyéb anyagot is, kb 65 ezer darab, a grafikai plakátok száma pedig évente 1 500-2 000-re tehető.

Kisnyomatvány gyűjteményünket 1935-ben állították fel, akkor lett belőle önálló különgyűjtemény. Legfigyelemreméltóbbak e gyűjteményből azok a plakátok, amelyek sehol sincsenek meg az országban, csak nálunk. Ezek a legrégebb plakátok 1885-től 1914-ig.

Egyik legnagyobb grafikusművésztünk Biró Mihály, akinek nevét a 19-es Tanácsköztársasággal kapcsolatban ismerjük. De 1912-ben készítette sztrájkra mozgósító általánosan ismert plakátját. A plakát teljes mezejét egy hatalmas összekötött munkásférfi alakja tölti be. Kötelein a következő feliratok olvashatók "Két évi egyhuzamban dolgozás", "30 éves korhatár", "Vizsga, elemi iskola", "Jelentkezési kényszer". A plakáton jobbról Tisza és Lukács apró karikatúrája látható. Ugyancsak ebből az időből ismeretesek Faragó Géza grafikus reklám plakátjai is.

- Van-e olyan plakát, amely világhírűvé vált?

* Az Unicum-plakát groteskségével vált világhírűvé, és bár több évtizeddel ezelőtt készült, még ma is emlékszünk rá. ... Van egy kuriozum-plakátunk is, a Ferenczy Károly által rajzolt plakát, melyen saját kiállítását hirdeti. A szecessziós stílusnak egy igen jó példája ez a plakát.

A magyar plakátművészetnek hőskora, a forradalmi magyar plakát ideje az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság volt. Ebben az időben a plakátművészet valóban nagy művészek kezén nőtt ki magát. Legismertebb Biró Mihály Május 1-i vörös kalapácsos ember című plakátja. Ebben az időben a plakátkompozícióknak a tartalma az agitáció.

Mindössze 40 darabot ismerünk ebből az időből, de ezek kiemelkedő értékei a magyar plakátművészetnek. Híres és közismert pl. Berény Róbertnek a Fegyverbe! Fegyverbe! című plakátja.

A magyar közönség általában ezeket a plakátjainkat ismeri, mert 1959-ben amikor a Tanácsköztársaság 40 éves jubileuma volt, valamennyi közintézmény, hivatal, munkahely, iskola ezek facsimile kiadásából rendezett kiállításokat.

BEMUTATKOZNAK A KÖNYVTÁROSTANULÓK

Már csaknem két hónapja annak, hogy tíz izgatott lány várta felvételét az Országos Széchényi Könyvtár két és fél éves tanfolyamára. Néhány nap múlva megtudtuk, hogy a felvétel követelményeinek megfeleltünk és így a könyvtár tanulóivá lettünk. Örömmel üdvözlöttük egymást és a kijelölt osztályokon munkához láttunk. A végleges névsor némiképp módosult, kilencre csökkent a gyengébbik nem képviselőinek száma - és mutatóban egy fiúval szaporodtunk.

Az osztályok dolgozói szeretettel fogadtak minket. Az első napokban a mun-

kával és a munkatársakkal ismerkedtünk. Minden osztályra két-két gyakornok került; kettesben még az élet is szebb, hát még a munka! Félévig leszünk egy-egy munkahelyen utána cserélünk.

Mi, a legifjabb tanfolyamosok heti 24 órát, azaz félmunkaidőben dolgozunk a könyvtárban, nagyon szerencsés beosztással, szombatunk ugyanis szabad. Hente kétszer, kedden és pénteken járunk tanfolyamra. Az előadások érdekesek és változatosak - anyagban és előadókban egyaránt. Január elején lesz a nagy vizsgaidőszak, a beszámolóktól már előre félünk. Öt tárgyat hallgatunk: filozófiát, címléírást, könyvismeretet, könyvtártant és könyvtörténetet, de ezeken kívül két nyelvet tanulunk és a gépirás alapjait is el kell sajátítanunk.

Tanulmányi kirándulások is szerepelnek tantervünkben, felkeresünk néhány budapesti és vidéki könyvtárat. Első kirándulásunk alkalmával Szentendre könyvtárait (járási könyvtár, görög keleti püspöki könyvtár) és magát a szép kisvárost néztük meg. Az ottani kollégák nagy szeretettel fogadtak minket. Elvállalták a kalauz szerepét is, megmutatva a városka nevezetességeit.

Nehéz lenne arra felelni, melyik osztályon dolgozók munkája a legérdekesebb, mindenütt vannak szép, érdekes, és kevésbé lélekiemelő és lebilincselő feladatok. Mindegyikkel meg kell ismerkednünk ahhoz, hogy jó könyvtárosok legyünk. S itt szeretnék köszönetet mondani mindnyájunk, a "tizünk" nevében a segítségért és fáradozásért, mellyel tapasztaltabb kollégáink bevezetnek minket kezdőket a könyvtári munka rejtelseibe. (TELEGGDI ESZTER)

FIGYELŐ SZEMMEL

B a b i c z k y B é l a
AZ I. NEMZETKÖZI REPROGRÁFIAI KONGRESSZUSON
(Köln 1963. október 14-19)

A Kölnben megtartott I. Nemzetközi Reprográfiai Kongresszus és az ugyanakkor rendezett kiállítás célja az volt, hogy bemutassa a reprográfia újabbkeletű fogalma alá tartozó eljárások (mikromásoló, foto-, egyéb másoló, sokszorosító, nyomdai fényképészeti, válogató stb. eljárások) fejlődését és sokoldalú alkalmazási lehetőségeikről áttekintő képet nyújtson. A kongresszust a FID közreműködésével a DEUTSCHE GESELLSCHAFT FÜR PHOTOGRAPHIE rendezte.

Mind a kongresszus előadásai, mind a kiállítás nagy segítséget nyújtott ahhoz, hogy könyvtárunk e téren fejlesztési terveit megfelelőképpen dolgozhassa ki.

Az egy hétig tartó kongresszuson több plenáris ülés volt. Ezekon az előadások a reprográfia egy-egy területéről, valamelyik általános problémájáról, alkalmazásáról nyújtottak átfogó képet. Az előadások egyébként párhuzamosan két nagy teremben folytak. Az egyikben az alkalmazási lehetőségekkel és azok technikai problémáival, a másokban pedig főleg a reprográfia tudományos-technikai részletkérdéseivel foglalkoztak. Egy-egy témakör 10-15 perces előadásait hozzászólások követték. A kongresszus előadásait két nagy csarnokban megrendezett kiállítás egészítette ki.

Teljes beszámoló helyett most csak néhány olyan problémáról szeretnék tájékoztatni, mely a Várban kialakítandó Nemzeti Könyvtár szempontjából közelebbről is érdekel bennünket.

A korszerű olvasószolgálathoz tartozik, hogy az olvasók a számukra szükséges dokumentumokról lehetőleg azonnal kaphassanak másolatot. Jelenleg könyvtárunkban ilyen gyors másolási lehetőség nem áll rendelkezésre. Megvalósítása jelenlegi berendezéseink közül leginkább a fekete alapon fehér betűs másolatot nyújtó fotokópia-géppel lehetséges. Ez a papirtekercsre fényképező berendezés azonban már meglehetősen elavult; lassu és a felvétel után a másolatokat sötétkamrában a szokásos előhívási módszerrel kell kidolgozni, majd áztatás után szárítani. E gép modern formáját a kiállításon a londoni Documat Inc. mutatta be. A DOCUSTAT-MÁSOLÓGÉP teljesen automatikusan dolgozó irodabutor, mely a felvétel kidolgozását is automatikusan végzi és a másolat 30 másodperc alatt elkészül. A másolás (fekete alapon fehér betűvel) legfeljebb A/4 formátumu eredetiktől, iratról vagy

könyvről lehetséges és ez könyvtárunk szempontjából használhatóságát csökkenti.

A problémát jobban oldja meg a Fotoclarc cég AUTOPHOT A/43 típusu sokoldalú univerzális, még elektrofotográfiai felvételre is alkalmas optikai másológépe, melyhez egy automatikus előhívóberendezést konstruáltak. Az Autostat fotópapír - tekercsre készített felvételt a gép 45 másodperc alatt önműködően előhívja s az így kapott nedves másolatot rövid ideig, vízben kell áztatni, hogy a mosás során az autopozitív papír felületének szürke rétege leázzon. Ekkor látathatóvá válik a pozitív másolat, tehát fehér alapon fekete betűket kapunk. A másolat hosszabb mosással tartósabb lesz. A készülék előnye az is, hogy a felvétel és a másolat kidolgozása világos helyiségben történhet. Természetesen hátránya az eljárásnak, hogy a másolatokat szárítani kell, nagy előnye viszont a nyert pozitív másolat, valamint főleg az, hogy a másolás nemcsak A/4-es méretre történhet, hanem az Autostat papír rendelkezésre áll 21 cm, 29,7 cm és 43 cm széles tekercsekben is és ezáltal nagyobb méretek másolása is lehetséges. A tekercsre történő fényképezés azonban csak akkor kifizetődő, ha egyszerre nagyobb tömegű egyforma méretű másolat szükséges. A speciális előhívó is gyorsan oxidálódik használaton kívül, tehát csak a szükséges mennyiséget szabad belőle egyszerre összeállítani. E hátrányok miatt az olvasószolgálat gyors és ingadozó igényeinek kielégítésére szintén nem felel meg teljes mértékben.

Az olvasószolgálati igények szempontjából és anyagköltségek szempontjából is a legideálisabb másolási lehetőséget a XEROX 914 elektrofotográfiai automata berendezés nyújtana. A készülék iratokról, könyvekről maximálisan A/3-as méretig percenként 6 másolatot képes készíteni 140x203 mm-től 254x395 mm-ig terjedő papírlapra. A gép egyik legnagyobb előnye, hogy rendes papíryanagra másol. Ezt a könyvtárunk számára is igen célszerű másolókészüléket azonban csak bérelni lehet és az alapbéren kívül a készített másolatok után (melyet számlálószervezet már) szintén fizetni kell. Remény van azonban rá, hogy esetleg a közeli jövőben hasonló, de megvásárolható készülék is megjelenik a világpiacon.

Az elektrofotográfiai eljárásról alapszik a Kalle cég ELEKTROCARK nevű másolókészüléke, mely maximálisan A/3 méretű eredetiről, mely könyv is lehet, tetszés szerint 1:1 vagy 2:1 arányban készít másolatot minden esetben A/4 formátumra, tehát az A/3 méretet felére kicsinyítve. Természetesen lehetséges két A/4 méretű lapról egyszerre 2:1 arányú kicsinyítésben történő másolás is. A gép speciális elektrofotográfiai célra készült papírra másol (ZnO réteg) ami hazai vonatkozásban egyelőre ez alkalmazását megnehezítené. Egy másolat 18 pfennigbe kerül (kb. 1,80 Ft), a gép a többi elektrofotográfiai berendezéshez képest viszonylag nem drága (12 500 DM).

Igen nagy változatossággal szerepeltek a kiállításon a különféle gyártók az ún. FÉLNEDVES GYORSMÁSOLÓ ELJÁRÁSOKKAL, melyek főleg irodai másolás céljára szolgálnak. Néhány könyvtári célra - bár csak kisebb méretek számára - alkalmas kontaktmásoló és előhívó berendezés is látható volt. Az elektrofotográfia mellett azonban valamennyi nedves vagy félnedves eljárás, így a néhány éve még új-

donságnak számító transzfúziós másoló eljárások (Gaevacopy, Agfa Copyrapid) a jövőt illetőleg ma már túlhaladottaknak tűntek. A kiállításon való szereplésük és virágzásuk azonban megérthető, ha figyelembe vesszük, hogy az elektrofotográfiai berendezések beszerzése nagy beruházást kíván, míg ugyanakkor a diffúziós másoló eljárásokhoz a berendezések olcsóak, és a viszonylag magasabb anyagköltségek a gyorsaság és könnyű kezelhetőség miatt a dokumentációban és ügyvitelben megtérülnek.

Az automatizálás a fotopapírok kidolgozásában is tért hódít. A gyorselőhívó készülékek hengerei között átfutó SPECIÁLIS GYORSFOTOPAPIROK a speciális előhívóoldatban másodpercek alatt elkészülnek. Ehhez az eljáráshoz több rendszert dolgoztak ki (Mimosa Rapido-System, Fotorite Rapid Print Process). Az eljárás nemcsak reprodukciós célra, hanem tónusos fényképek előhívására is alkalmas. A másolatok hosszú időre szóló archiválásra azonban csak utólagos áztatással válnak alkalmassá.

A fotopapírok gyors kidolgozásának nagy jelentősége van a mikrofilmek olvasógépen történő automatikus visszanyagításában. A bemutatott MIKROFILM OLVASÓ-VISSZANYAGYÍTÓ KÉSZÜLÉKEK nagyobb érdeklődésre tarthatnak számot. Így például a Recordak Reader-Printer Model 16/35 automatikusan egy perc alatt elkészíti és előhívja a szükséges mikrofilmkockáról a másolatot, melyet az olvasó majdnem teljesen szárazon vehet át. Ennek a nemzeti könyvtár olvasószolgálatára szempontjából is nagy jelentőségű eljárásnak azonban komoly hátránya, hogy speciális fotopapír és speciális előhívó szükséges hozzá, továbbá az előhívó tartósságának korlátozottsága miatt csak akkor gazdaságos az üzemeltetése, ha használata eléggé gyakori. Könyvtárunk jelenlegi viszonyai között egyelőre az anyagok devizás beszerzése miatt alkalmazására még nehezen lehet gondolni. Természetesen itt is figyelembe kell venni, hogy a gyors kidolgozással készült másolatok archivális tartósságra csak utólagos áztatás után számíthatnak.

A mikrofilmek különféle formáinak visszanyagítása általában az érdeklődés homlokterében áll. Erre mutat a párizsi Bibliothèque Nationale tervei alapján a hírlapokról készített hosszú (150-180 méteres) mikrofilmtékercsek használatára konstruált automatikus mikrofilmolvasója is. Az AUDIO-MATIC legújabb típusának hátoldalát nagyítóberendezéssé képezték ki, melynek segítségével a nagyméretű ujságoldalak azonnal nagyíthatók. A gép mögött elhelyezett, széles papírok előhívására is alkalmas gyorselőhívó készülék a másolatok azonnal kidolgozását teszi lehetővé. Természetesen az olvasókészülékkel való nagyításhoz a helyiséget el kell sötétíteni, az előhívás után pedig - már világosban - történik az áztatás és szárítás. Az olvasó által kiválasztott filmkockák visszanyagítására ez a viszonylag gyors megoldás is célszerű.

A mikrofilmek visszanyagításában forradalmi változást az elektrofotográfiai eljárások hoztak. A XEROX COPYFLO készülékek közül az I/A típus hosszú mikrofilmtékercsekről rotációs nyomáshoz hasonlóan közönséges papírtékercsre készít rendkívüli sebességgel másolatokat, melyet utólag automatikusan hajtogatni és fel-

vágni lehet. E folyamatos másolás nagy sebessége és termelékenysége miatt már nem is annyira visszanyagító-másoló eljárás, mint inkább mikrofilm közbeiktatásával történő sokszorosítás.

A lyukkártyába montírozott mikrofilmkockák visszanyagítására a legkorszerűbb eljárást e készülék 5/B modell-je jelenti, mely a válogatás után beléhelyezett lyukkártyás mikrofilmkockákról 61 cm átmérőjű rotációs papirtekercsen percenként 5 méternyi nagyítást készít automatikusan. Kisebb üzemek számára a lyukkártyába montírozott mikrofilmek visszanyagítása az egyszerűbb és olcsóbb 1824-es másolóval A/2-es méretű papírlapokra történhet.

Sok tanulsággal szolgáltak a kiállításon bemutatott MIKROFILMTÁROLÓ SZEKRENYEK, melyeket két cég, a Photo Copie GmbH és a Microbox (Dr.Welp GmbH) mutatott be. Egy nyolc fiókos egységbe, melynek mérete 136x60x65 cm, 480 db 30 méteres mikrofilmtekercs (35 mm-es), tehát 350 000 - 700 000 oldal fér el. A mikrofilmcsikok számára szerkesztett teljesen hasonló szekrényben 3800 filmcsik, tehát 228 000-456 000 oldal, helyezhető el. A filmtekercsek tárolására szolgáló szekrény ára 645,-DM. Az OSzK jelenlegi mikrofilmgyűjteménye számára - még a következő év gyarapodását is figyelembe véve - elegendő lenne egy 3x2,5 méteres szobában kétoldalt elhelyezett 5-5 szekrény, 1,20 méteres térköz figyelembevételével.

A kiállításon a meglátogatott könyvtárakban és intézményekben a fotolaboratóriumok építését, berendezését, butorzatát, világítását, vizellátását, szellőztető és klíma berendezéseit stb. is tanulmányozhattam.

A kiállításon ismertetett Centre National de la Recherche Scientifique (Paris) fotolaboratóriuma igen sok tanulsággal szolgált. Három szinten elhelyezkedő laboratóriumában a szintek közötti közlekedést felvonók biztosítják. A közfalak a szükségnek megfelelően elmozdíthatók. A készülékek, munkaasztalok kerekre vannak szerelve, hogy a munka szempontjából a legmegfelelőbbben lehessen elhelyezni őket. Minden helyiség kettős padlózattal épült rozsdamentes vasbetonból, sav és lugálló műanyag bevonatok vannak mindenütt, melyek könnyen tisztíthatók. A falak, a mennyezet saválló filmbevonattal van festve, a szétnyitható közfalak többszínű műanyagból készültek, a padló préselt műanyagból van. A laboratóriumi helyiségekben körbefut a csatornázás, melybe minden egyes elemből beköthetők a laborasztalok. A hőmérséklet és a légnedvesség kondicionált, minden laborban melegvíz és hűtővíz. A folyosókon inaktív világítás van és a laborhelyiségekbe a folyosókról tolóajtók nyílnak, ami a falfelületek legjobb kihasználását eredményezi. A víz és a vegyszerek kondicionálására külön terem áll rendelkezésre. A vízvezetékot egy berendezés állandó nyomáson tartja. Az elektromos hálózatnál külön földelési rendszer biztosítja a védelmet. A különböző feszültségű kábelek (telefon, órakábel, jelző és ellenőrző berendezések kábelei) külön csatornákon futnak. Ugyancsak külön csőhálózat biztosítja a vegyszerek elvezetését a vegyszerkeverő üzemből az egyes laboratóriumokba. A csatorna és csőhálózat burkolt, - így a laboratórium rendezett kinézésű, - de bármikor könnyen hozzáférhető. A könyvek szállítása a laboratóriumon belül is kocsik segítségével törté-

nik. A nagyítás futószalag mellett elhelyezett munkaasztalokon történik. Az automatizálás fejlett, egyes munkákat teljesen gépek végeznek.

A kiállítás és kongresszus tapasztalatait összegezve azt állapíthatjuk meg, hogy a legcélravezetőbb új eljárások bevezetésénél legtöbbször a szükséges anyagok biztosítása okoz problémát. Ahol pedig nem szükséges speciális anyag, ott a beruházási költség igen magas, mint pl. az elektrofotográfia esetében. Mindenképpen szükséges azonban, hogy könyvtárainkban és dokumentációs intézményeinkben az új eljárások is hamarosan bevezetésre kerüljenek. Remélhetőleg elterjedésükkel párhuzamosan az anyagellátás is megoldódik és lehetővé válik a mainál gyorsabb és olcsóbb eljárásokra való áttérés.

Havannából jelenti...

Heteken keresztül hálásztódott az indulás időpontja, és a végén egész hirtelen keltünk utra. Délután hat körül becsengetett lakásunkra egyik kollégám. Néhány levelet hozott amit velem akart elküldetni. Hát te még nem tudod, hogy fél 11-kor mentek? - kérdezte meglepetten. - Akkor tudtam meg.

Ha jól emlékszem, 22,35-kor indult a prágai gyors. Onnét repülőgéppel folytattuk.

Nehéz olyant írni Kubáról, amit Magyarországon az olvasó ember már ne tudna. Annyi könyv és cikk jelent meg róla. Talán majd néhány olyan dolgot mondok el, ami érdekes, élményszerű volt számomra.

Nagy újdonság volt nekem a tenger, a repülőgép. Bár tuljutottam már a 30. évemen, még egyiket sem ismertem közelebbről. Most lenyűgöző méreteken jelentkezett mind a kettő. Tizenhat órán át repültünk az Atlanti-óceán felett. Irország és Kuba között csak egyszer szálltunk le, Kanadában. Ugy este nyolc körül lehetett, mikor az ir repülőteret elhagytuk. "Britania" típusu óriásgépünk 600 km-es sebességgel rohant nyugat felé. A felhők mélyen alattunk maradtak, mint óriási, széltől felborzolt hómező. Fent ragyogott a nap, csodálatos lassúsággal ment le. Óránk már éjfélt mutatott és még mindig sütött. Üldöztük a napot ...

Lassan négy hónap mult el azóta, négy hosszú hónapja élünk itt Havannában. Már nem újdonság, hogy a városban sehol sincs közlekedési rendőr: az autók áradatát automatikus jelzőlámpák irányítják; megszoktuk azt is, hogy az utcáknak - itt, az új városrészekben - nem neve van, hanem száma, vagy betűjelzése és ezt is a járdaszélen álló kövekre írják fel, nem pedig a házfalakon elhelyezett táblákra; és, bár a harminc emeletes felhőkarcolók karcsu szépségét továbbra is csodáljuk, már otthonosan mozgunk közöttük.

Nekünk, akik a spanyol és délamerikai nyelvet-irodalmat akarjuk tanulmányozni, nagy élményt jelent maga a hispán légkör: az emberek beszéde, az utcai fel-

iratok, a könyvek, az ujság, a rádió: minden spanyol. A régi, koloniális építkezési stílus olyan, mint az ódon spanyol városoké. De más elemek is gazdagítják a sziget képét. Kicsit Afrika ez, a forróság meg a néger lakosság nagy arányszáma és kicsit Amerika, a nagyfoku gépesítés, a modern technika miatt.

A többszázéves gyarmati, majd a félgyarmati rendszer örökségeként még ma is sok gazdasági problémával kell az országnak megküzdenie. Ehhez járult most ez a példátlan erejű ciklon, ami pont az ország leggazdagabb részét, Oriente tartományt tarolta le. De semmi sem képes megtörni a kubaiak akaratát: bámulatos lelkesedéssel és önfeláldozással tudnak küzdeni kitűzött céljaikért.

Kulturális téren egy kicsit kellemetlenül lepett meg a komoly zene nagymértékű elhanyagolása. Nyáron, mikor idejöttünk, a 16 vagy 20 havannai rádióadónak legalább a fele csaknem kizárólag kubai tánczenét, cha-cha-chat sugárzott reggeltől estig. Most egy kicsit javult a rádió-műsor. A városban azonban ma is ritkán és kevés helyen lehet koncerteket hallgatni. A színházak műsora kielégítő. A könyvkiadás is elég vontatott.

Az ország első és valóban legszebb könyvtára itt is a nemzeti könyvtár. Egészen modern: építését nem sokkal a forradalom előtt fejezték be. Nekem azonban aránylag kicsinek tűnt. (Amikor épült, a lakosság nagy része még analfabéta volt!) "U"-alakú épület. Az "U" két szára 3, a közepe pedig 16 vagy 17 szintes. Ez utóbbi a raktár. Nem csak helyben lehet olvasni, kisszámú duplumanyagból kölcsönöznek is. Itt Kubában, a nagy meleg miatt az élet főleg a délutáni, esti órákban zajlik. Ezt tükrözi pl. a Kölcsönzési Osztály nyitvatartási ideje is: délután háromtól este tízenegyig fogadnak kölcsönzőket. Az olvasóteremben az asztalok nincsenek annyira sűrűn, mint otthoni könyvtárainkban, ez a tágaság, levegősség kellemes benyomását kelti, és az asztalok körül elhelyezett székek is távolabb vannak egymástól, az olvasó kényelmesen elfér könyveivel. Cigarettaozni is szabad az olvasóteremben, mint Kubában majdnem mindenhol, így pl. az autóbusszon és a legtöbb moziban is. - A katalógusok itt még talán rosszabb állapotban vannak és az anyag egy része nincs is még feltárva.

Nem akarom hosszúra nyújtani beszámolómat. Talán befejezésül egy tanulságot mondanék el, ami bennem az élmény erejével kristályosodott ki. Itt, a távolban döbentem rá igazán, hogy bár kis ország vagyunk, mi magyarok, vannak olyan értékeink, ami sehol máshol nincs a világon. Ezeket az értékeinket minden erőnkkel meg kell őriznünk. Nem bizonyos meghatározott dolgokra gondolok, hanem mindarra, ami igazi kincset jelent gazdasági életünkben, kulturánkban: villanymozdony gyártásunkra, Ikarusz-autóbuszainkra, a tokaji borvidék rekonstrukciójára, a Balaton megvédésére, irodalmi, zenei, művészeti hagyományainkra: tehát mindarra, amit értéknek tartanak számon bárhol a világon, ahol tudnak rólunk.
(Havanna, 1963. november 18.)

Csep Attila

T o m b o r T i b o r
KÖNYVTÁRÉPÍTÉSI TANULMÁNYUTON LENGYELORSZÁGBAN

Juniusban közel három hetet töltöttem Lengyelországban. A Művelődésügyi Minisztérium kijelölése folytán a lengyel-magyar kulturális egyezménykeretében jutottam el északi barátainkhoz, azzal a céllal, hogy hazai könyvtárépítési és berendezési munkánkat lengyel könyvtárépítési tapasztalatokkal gazdagíthassam. Utazásom óta négy hónap telt el, s az élmények logikailag ugyan rendeződtek, de érzelmileg ma is bennem él e csodálatos utazás színes, érdekes kavargása.

1.

Először talán a tájról és a városokról néhány sort. A Kárpátok bérceinek és hejtőinek sudár, haragoszöld fenyveseit elhagyva Katowice óriási ipartelepeli között robot az expressz. A füstös, keserű levegőjű iparvidék magas salakdombjait, lágyhajlású virágos dombok, álmatag rónák, kaszálók és gabonaföldek, merengő tavak és siető folyók váltják fel. Derüs, színes, nyirfás és fenyőligetes a hatalmas táj, amelynek szívében fekszik az ujjászületett, ma már közel 2 millió lakosu, hős város: Varsó, ahol a legtöbbet időztem.

Lenyűgöző erejű Varsó újjáépítési folyamata. Ez a város a második világháború során csaknem teljesen elpusztult. A régi Varsó helyén ma már az új főváros áll, széles sugárutjaival, gyönyörű parkjaival, kiegyensúlyozott homlokzatu modern lakóházaival, szép középületeivel. Élettől zsong ma már ez a nagy város, de Varsó emlékezik 600 ezer halottjára is. Az egykori főváros lakosságának közel a fele halt hősi halált a háború alatt, s ebből a félelmetes számból az 1944. évi felkelés alkalmából kétszázezren pusztultak el. Alig van olyan utcája ahol ne hirdetné emléktábla a kivégzettek tragédiáját.

Álltam Chopin szíve előtt, a Szentkereszt templomban. Azt mondotta halkán lengyel kísérem: "Ez a szív jelkép, Lengyelország szíve, a nemzet érzelmevilágának jelképe..."

És innen Varsóból jutottam el egy verőfényes délután Mlawan, Malborkon át a tengerhez: Gdanskba, Sopotba és Gdyniába.

Felejthetetlen élmény a Baltikum végtelenje. Az örök hullámok fölött csapongó milliónyi sirály játékos repülése, a Hell félsziget távoli világítótornyának villogó-hivogató fényjele a félhomályos, majdnem "fehér" éjszakában.

S a levegőről is szólni kell. A nap áttüzesíti az arcot, de a levegő hűvösen simogat, mintha forrásvizzel hűtötték volna le.

És jártam Lodz-ban is. Barangoltam Krakkó öreg székesegyházainak gótikus

árkádjai alatt. A Wawel aranyló-reneszánsz termeiben Báthory Istvánra, a régi Jagello Egyetem udvarán pedig az egykoron itt járt magyar diákokra emlékeztem ...

Az élmények summázata egyértelmű: csodálatos, változatos, gazdag, szép és nagy ország Lengyelország.

2.

A második nagy élmény: az ember. A meghitt, őszinte, baráti légkör, amellyel fogadtak: hivatalos helyeken és mindenütt, ahol megfordultam, s ahol megtudták, hogy magyar vagyok. Néhány jellemző apróság mindezt ékesen bizonyítja. A Művelődésügyi Minisztérium közművelődési főosztályán a szakmai megbeszélések egyik szünetében véletlenül megemlítettem, hogy én az Adria partján születtem, s hogy örök vágyakozás él bennem a tenger iránt. Másnap délután (hangsúlyozom hivatalos programon kívül) az expressz vonat már repült is velem a Balti tenger felé.

Varsóban a Turista-szálló éttermében egyik este idegen lengyel munkások ki akarták fizetni a vacsorámat. Le kellett ülnöm az asztalukhoz, hogy koccintsunk, mert itt mélyen él minden lengyel tudatában az évszázados mondás: "A magyar és a lengyel két jó barát, mind az ivásban, mind a harcban." A varsói nagy áruházban egyszerre tíz lengyel hölgy segített abban, hogy a legszebb bársonyt vegyem meg a feleségemnek.

3.

A harmadik nagy élmény szakmai jellegű. Könyvtárépítő könyvtárosokat kerestem és találtam. Lengyelországban is működik a miénkhez hasonló Könyvtárépítési és Berendezési Szakbizottság, amelynek elnöke Sedlaczek Franciszek kartárs, aki a Szakbizottság tagjaival nagyszerű munkát végez a közművelődési könyvtárak építésével, átépítésével és berendezésével kapcsolatos tervező és tanácsadó munka terén.

Kitűnő könyvtárépítő szakembert ismertem meg a varsói Nemzeti Könyvtár főigazgatója, Horodyski Bogdán személyében is. A varsói Nemzeti Könyvtár új épületének pályadíjnyertes tervét ő ismertette. Az új épületet Varsó központjától délre, a Nepodlegnosci Allé melletti parkövezetben fogják megépíteni. Az új könyvtárt 5 millió kötet befogadására tervezik, 30 esztendőre. Szakosított olvasótermekben elkülönülnek a társadalomtudományok a műszaki és alkalmazott tudományoktól. Külön olvasótermet biztosítanak a könyvtártudománynak is. A különgyűjteményeknek természetesen ugyancsak külön olvasótermük lesz. Ezt az olvasótermi rendszert egészíti ki a bibliográfiai olvasóterem.

Egy-egy szakolvasóterem alapterülete a tervek szerint 400-500 m² között fog váltokozni, a katalógusterem alapterületét pedig 1000 m²-ben jelölte meg a tervezés. A dolgozók száma jelenleg 220, ez a létszám három évtized alatt nyolcszázra emelkedik.

A könyvtárépítési tevékenység Lengyelországban is széles területen fellelődött. Varsóban új épületet kap a Tudományegyetem Központi Könyvtára. Most folyik

a hely kijelölése és a tervezési program kialakítása.

Teljesen átépítik és korszerűen kibővítik, - több szomszédos épületet lebontva, illetve meghatározott épületrészeket összekapcsolva - a Varsói Városi Könyvtár központját.

A közelmúltban fejezték be a Lodzi Tudományegyetem Központi Könyvtára egészen modern épületének építését és berendezését.

Látogatásom idején fejeződtek be a krakkói Jagello Egyetem Könyvtára épületének Dr.Jan Baumgart igazgató által irányított bővítési és korszerűsítési munkálatai.

Ugyancsak Krakkóban folyik a Bányászati és Kohászati Főiskola új könyvtár-épületének tervezése Wladislaw Piasecki igazgató szakmai irányításával, aki Ford-ösztöndíjjal három hónapon át tanulmányozta az USA-ban a Wayne és az Oklahoma egyetemi könyvtár, valamint a Simons College könyvtára épületét. Gazdag, igen érdekes eredeti kiviteli tervanyag van a birtokában, amelyet rendelkezésünkre fog bocsátani.

A felsoroltakon kívül még sok más, kisebb-nagyobb lengyel könyvtárépület tanulmányozására is módom nyílt.

E szűkreszabott beszámolóban nem térhetek ki az összes szakmai élmények ismertetésére.

Azzal fejezem be irásomat, amivel a hivatalos megbeszéléseket Varsóban be-rekesztettük: létre kell hozni a szocialista államok könyvtárépítési szakértőinek munkaközösségét a közös szemlélet, a közös normák, a közös állásfoglalás kialakítása, sok ezer szakmai kérdés tisztázása, a jelentős beruházásokkal járó könyvtárépítkezési tevékenységek minél gazdaságosabbá tétele érdekében.

* A szöveg kezdetén a Varsói Városi Könyvtár emblémája, közepén Varsó címere, a kardot tartó szirén, könyvtári változata.

Stabad szóval

KÖZÜGY - KÖZÖS ÜGY

Talán nem szerencsés ezt a közhelyszerű címet adni írásban elmondandó szerény javaslatomnak. A címben a távolabbi célt kívánom jelezni, amelyhez apró lépésekben, de folyamatosan közeledni szeretnénk és egy ilyen apró lépést szolgálna javaslatom is.

Különböző szakmai megbeszéléseken, aktivaértekezleteken, taggyűléseken, amikor könyvtárunk munkafadatairól van szó, gyakran hangzik el más-más általános fogalmazásban - ritkábban konkrét megközelítésben - egyazon probléma, amelyet röviden így fejezhetnék ki: hivatásunknak érezzük munkánkat, szeretnénk az előttünk álló nagy feladatok megoldásának kezdeményező részesei lenni és érezni is az alkotó munka jóleső örömét - de sajnos, a mi könyvtárunkban nem alkalmas erre a légkör.

Hogy mi baj lehet a légkörrel, megtudhatjuk, ha összegezzük a nyilvánosan - de méginkább a folyosókon - elhangzó véleményeket. Magam is így gyűjtöttem össze ezt a kis csokrot!

Feladataink tervezésében nem veszünk részt, csak gépies végrehajtó vagyunk! - A feladatokat csak íróasztalunk sarkáig látjuk! - Lennének elképzeléseink, de kis pontok vagyunk ahhoz, hogy ezt közölhessük! - Látunk hibákat is, amelyeken javíthatnánk, de ne szólj szám, nem fáj fejem! - Az elismerés, a biztatás jól esne, de az ritka dolog! - A jutalmazások, előléptetések napja nálunk a sértődések napja!

Sorolhatnám tovább a hasonló panaszokat, de nem érdemes, hiszen a mennyiség önmagában mit sem mond, mert az egyiket esetleg egyszeri személyi sérelem szülte, a másik kisebb, vagy nagyobb közösség véleménye, az egyik mögött jelentéktelen, a másik mögött talán nagy jelentőségű dolog rejtőzik.

Könyvtárunk légkörével kapcsolatos problémák orvoslása közös ügyünk. A kölcsönös bizalom vezető és beosztott között, a nyílt kollégiais véleménycsere, a baráti segítőkészség egymás iránt nemcsak a két szocialista munkakollektívában valósítható meg. Csupán ennek bizonyítására említem meg, hogy a mi szűkebb közösségünkben, a KMK-ban ilyen légkörben élünk és örömmel dolgozunk. Munkatársainkat nem kötik hierarchikus hivatali "lépés-távolságok", nem érzünk egymás között hatásköri szögesdrótot és ez növeli egyéni felelősségérzetünket, terveink közös munkánkból születnek és valósulnak is meg. Merem állítani, hogy mindannyian a

szó szoros értelmében "közvetlen" munkatársaknak érezzük magunkat, vitázunk, sokszor makacsul védjük igazunkat, vagy vélt igazunkat - de mindig nyíltan, hátsó gondolatok és szorongások nélkül.

Könyvtárunk egész nagy közösségében nehezebb ilyen közvetlen, nyílt légkört teremteni. Szerintem helytelen lenne az elmúlt időben kutatni az eredendő és járulékos okokat. Azt javaslom, hogy most csak előre tekintsünk és próbáljuk bármilyen kis lépésekkel közös ügyünk éltető levegőjét tisztítani. Ilyen kis lépés lenne a következő javaslatom.

Az "OSzK Híradó" a mi lapunk. Eddig is szívesen, közmegelégedésre tájékoztatta minden munkatársunkat belső életünk eseményeiről, fontos határozatokról, külföldi utakról, nagy terveinkről, új és eltávozott munkatársainkról stb. Ennek a jó tájékoztató jellegnek feladása nélkül kapjon szót hasábjain az olvasó is. A szerkesztőséghez érkezett közérdekű javaslatok, a munka folyamán formálódó vélemények, akadályok, problémák, jelenjenek meg lapunkban. A közösséget érdeklő válasz kövesse ezeket az "interpellációkat" és - talán mondanom sem kell, ha már parlamenti szinten gondolkodunk és irunk - biztosítsuk az interpelláló "mentelmi jogát" is. Időnként egy-egy szellemes glossza is jó hatású, persze csak akkor, ha az író és a szerkesztő-bizottság együttesen óvakodik minden bántó személyeskedéstől.

Végül hadd mondjam meg, hogy ha javaslatommal munkatársaim nem értenek egyet, bátran tegyék azt szóvá, ha pedig egyetértenek, kövessék példám, de mindenképpen vegyék úgy, hogy kis írással is a nyílt, őszinte véleménynyilvánítás ügyében szerettem volna letenni a garast. - VADÁSZ FERENCNÉ

Három kérdés

Vajon minden a legjobb úton halad-e könyvtárunkban? Vajon nincsenek-e hiányosságok, hibák? Vajon mindenki lelkiismeretesen teljesíti feladatát? Nem három, de harminchárom kérdést lehetne feltenni, kérdéses azonban, hogy akad-e, aki e kérdéseket megfogalmazza a nyilvánosság számára s a nyilvánosság előtt megkapja-e rájuk a választ?

Híradónk szerkesztő bizottsága válaszként a Vadász elvtársnő által a szak szervezeti aktíván és e rovat első cikkében felvetett javaslatra elhatározta, hogy e rovatában vállalja feltenni azokat a kérdéseket, amelyek sokunkban élnek, de talán kényelemszeretetből, vagy más okokból nem mondjuk ki hangosan őket. Szeretnénk, ha e rovatban tényleg közérdekű problémák vetődnének fel. Ezt azonban csak úgy valósíthatjuk meg, ha minden munkatársunk szerkesztőtársává is válik. Ennek elősegítésére lapunk megjelenésével egyidejűleg három levélszekrényt helyeztünk el "OSzK Híradó" felirattal. Az egyiket a főépületben az Igazgatási Osztály ajtójánál, a másikat a Muzeum u. épületben a KMK hirdetőtáblájánál, a harmadikat pedig a Pollack Mihály-téri épületünk kapualjában. Kérünk mindenkit,

hogy küldje be hozzánk azokat a problémáit, kérdéseit, melyekről úgy véli, hogy megválaszolásuk a szélesebb nyilvánosságot is érdekli.

A szerkesztő bizottság eljuttatja a kérdéseket az illetékesekhez, akik vagy írásban, vagy megbízott munkatársunknak szóban adhatják meg feleletüket. Első alkalommal - miután kérdések még nem érkezhettek be - az Igazgatási Osztály-nak tettünk fel három ilyenfajta kérdést. A válaszokat Papp István adta.

*

MIKOR JELENIK MEG KÖNYVTÁRUNK ÚJ TAJÉKOZTATÓJA?

1

Az 1963. évi munkatervben szerepel a tájékoztató több nyelven való megjelentetése. Ennek nyers kézírata körülbelül május elejére készült el. Ettől kezdve azonban a lektorálási és javítási munkák annyira elhúzódtak, hogy csak november elején kapta ismét vissza a kéziratot a tájékoztató szerkesztősége. Most már nincs akadálya annak, hogy viszonylag rövid idő alatt a kézirat nyomdakész állapotba kerüljön. Kérdéses csupán, hogy a nyomda milyen határidőre vállalja elkészítését.

* **KÉRDÉSÜNK:** Miért húzódtott közel 7 hónapon keresztül egy 2-3 ives kiadvány lektorálása és javítása?

MEGOLDODIK-E VÉGRE A MIKROFILMRENDELÉSEK LEBONYOLITÁSA?

2

A mikrofilmrendelések lebonyolításában komoly nehézségeket okozott, hogy megszűnt az anyagi fedezete annak az 5 órás időszak állásnak, amelyet a Mikrofilmtár kifejezetten erre a célra kapott. A Mikrofilmtár dolgozói közül nem lehetett senkit erre a munkára átirányítani, mert munkaidejük már le volt terhelve, főosztályon belüli átcsoportosításra pedig nem volt mód, maradt tehát egyetlen megoldás: a gyűjtemények maguk gondoskodjanak azoknak a mikrofilmrendeléseknek lebonyolításáról, amelyek állományi anyagukra vonatkoznak. Ehhez a Mikrofilmtár annyi segítséget nyújtott, hogy egyik dolgozóját napi néhány órára a központi épületbe rendelte ügyeletet tartani.

A tapasztalatok azt mutatták, hogy egyrészt a mikrofilmtári dolgozók munkaideje nincs kihasználva, hisz egy-egy nap alig néhány kérés fut be, másrészt a gyűjteményekben is problémák jelentkeztek, mert gyakran olyan mikrofilm-szakkérdésekben kellett volna választ adniok, amire nem voltak felkészülve. Nehézséget okozott azonban az is, hogy nem rendelkezünk egy jól megszerkesztett mikrofilm-rendelőlappal, nem tudtuk az olvasók kezébe prospektust adni fotoszolgáltatásainkról és hiányzott egy-egy mintaalbum is.

Az a véleményem hogy ha e három fontos segédeszközt elkészítjük, csökkenni fognak a mikrofilmrendeléssel kapcsolatos problémák. Az Igazgatási Osztály vál-

lalja, hogy az év végéig elkészíti az új rendelőlapot, a Mikrofilmtár pedig ugyancsak az év végéig a tájékoztatót. A mintaalbumok elkészülte hosszabb időt vesz igénybe.

* KÉRDÉSUNK: A mikrofilmtechnika szerves része a modern könyvtárosi szakismereteknek. Nem lehetne-e egy rövid továbbképzésen legalább az alapfogalmakkal és a leolvasó készülék kezelésével megismertetni legalább az olvasótermek könyvtárosait.

HOGYAN VÁLT BE AZ ÚJ KÖZPONTI ÜGYKEZELÉSI RENDSZER?

3. Könyvtárunk iktatási rendszere nem mindenben felelt meg a követelményeknek. Már az a tény is furcsa, hogy egy intézményen belül hat helyen folyik az iktatás. Ezt azonban egyelőre gyakorlati szempontból indokolni lehet s a felköltözésig feltehetően nem is lenne célszerű ezen változtatni. Az I-III. főosztály és a főigazgatóság ügyiratkezelésének hibáit viszont - s ez az iktatás végeredményben a majdani központi iktatás magja - már most ki kellett javítani. Az Igazgatási Osztály megalakulása után első teendőjének tekintette egy megbízható, jól és gyorsan működő ügyiratkezelési rendszer kialakítását. Nem volt könnyű a feladat. A fölöslegesnek tűnő, látszólag bürokratikus intézkedések (mint pl. az átadókönyvek, előadói ivec, bélyegzők stb.) ellen sok kifogás hangzott el. Később azonban kiderült, hogy éppen ezek a formák teszik lehetővé a zavartalan, precíz ügyintézkést. A kezdeti nehézségek leküzdése után ma már megállapíthatjuk, hogy legalábbis kereteiben, alapjaiban megoldottuk ezt a feladatot, a továbbiakban a finomítás, egyszerűsítés van soron. Itt kell megemlíteni azt is, hogy a könyvtár 150 éves iratanyagának rendezése még előttünk álló feladat. Remélhetőleg 1964-ben hozzáláthatunk ehhez is.

EGY VADEMBER DÖRMÖGÉSEI

Megbocsátani nekem szegény vadembernek, ki jöttem prériről, zalai dombok alól s nem hallottam más zene, csak nyenyere hangja, más versmondás, csak fonói rigmusok, megbocsátani nekem, hogy én veszek bátorságot magas művészetről beszélni. De kedves ajtónál álló beengedett nagy könyvtár ünnepségét látni és szerkesztő társaság nem sajnálta tőlem papír világhiradóban enyém vélemény elmondani.

Sok szép, okos, új dolgot hallott szegény vadember beszédében elmondani és örült, hamar kezdődni tam-tam, lehet ugrálni, lehet enni, lehet inni. De jaj, tovább kellett ülni maradni. Lihegve valaki berohanni, kiabálni, pénzt zsebrevágni, elrohanni. Mások is berohanni, zenélni, énekelni, pénzt zsebrevágni, elrohanni. Szegény vadember nem érteti kapcsolat beszéd sok okos dolga és zene és szavalat között. Látja eltűnni vastag boríték művészek zsebében. Sójajt nagyot: hány zsemlét lehet vásárolni rengeteg csillogón, hány tornacipőt szegény futballosoknak, hadd rugni

több gólokat, hány finom, új, ugrálás ágybetétet kész-t'helyi vigvamba, hány hosszú kilométert gurulni tudna bérelt autóbussz hegyek között és szegény dolgozók zsebéből kevesebb forintok gurulni ki utiköltségre ...

Szegény vadember gondolkodni igyen, de belátni, van okos bizottság, ki tudja, hogyan elkölteni többi vadember kevés csillogóival együtt szegény vadember kevés csillogóit. N'PÁVSI P'TAP

* Bár a Szakszervezeti Bizottság egyetértett az egyéni vélemény közzétételével, a "vadember dörmögésének" helyességét elfogadni már nem tudta. Ünnepeinknél általános érvényű elvként fogadtuk el és alkalmaztuk is, hogy színvonalas műsort biztosítsunk dolgozóink részére. Ez pedig köztudomásúan pénzbe kerül. Ha ünnepségünkön történetesen nem lett volna műsor, akkor vademberünk vajon nem "dörmögne"?

SZAKSZERVEZETI ÉLETÜNK

kérdései

ÖSSZEJÖVETELEINKRŐL * RENDEZVÉNYEINKRŐL

OKTÓBER 14 * AKTIVAÉRTEKEZLET

Tárgya a szakszervezeti nevelőmunka jelenlegi helyzetének, módszereinek és hatékonyságának megbeszélése volt.

Az SzB titkára bevezetőjében hangsúlyozta, hogy a szakszervezeti munka fő módszerévé a nevelőmunkát kell tenni, majd érintette azokat a problémákat, melyek könyvtárunkban ezzel kapcsolatosak. A továbbiakban csak az egyes felszólalások során kikristályosodott problémaköröket ismertetjük, melyek az aktivaértekezleten tulmenőleg könyvtárunk egész kollektívájának érdeklődésére is számot tarthatnak.

A szakszervezet nevelőmunkájával kapcsolatban elhangzott olyan vélemény, hogy ma már túl vagyunk a "szervezetten nevelődés" formáján s a bizalmiak régi fajta, népnevelő munkája elavult (Csapodi Csabáné, Sallai István). De nem vesse el aktualitását, sőt most bontakozik ki igazán egy új fajta nevelőmunka: a munkára nevelés, az ember "belenevelése" a szocialista társadalomba. Az új szervezeti forma, a szocialista munkakollektíva beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Ezt a mozgalmat bővíteni érdemes a könyvtáron belül. (Bayer Lászlóné, Csapodi Csabáné, Papp István). Szó volt a bizalmiak munkájáról, akik lelkiismeretesen, áldozatkészen dolgoznak, mégis igen kevés elismerést kapnak. A mozgósítás, szervezés eléggé megterheli őket, hírközlő, pénzbeszedő szerepük mellett másra alig jut idejük. Így a nevelő munkát magasabb szinten kellene megoldani (Deli Györgyné). Egyes osztályokon nem is nézik jó szemmel, ha a dolgozó szakszervezeti munkát végez (Vizkelety András). Horváth Viktor ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a bizalmi személyén is sok mulik, van-e a bizalminak szakmai, emberi tekintélye s ha igen, igénybe veszi-e ezt az osztályvezető, támaszkodik-e rá.

Sok szó esett arról, hogy a szakszervezet az utóbbi időben nem segítette kellőképpen a hivatali munkát. Ennek oka többek között, hogy a kapcsolat az intézet vezetőség és a dolgozók között nem megfelelő. Régebben elevenebb, jobb volt ez a kapcsolat, s mindkét részről erre meg is volt az igény (Hámori Béla, Horváth Viktor, Papp István, Pusztai Jánosné, Vizkelety András). A szakszervezet tevékenysége az utóbbi időben ennek megfelelően a szakszervezeti munka másik oldala (társadalombiztosítás, üdülés, munkavédelem, sport) felé fordult a hiva-

tali munka segítése hiányzik (Papp István). Hiányzanak az alulról jövő kezdeményezések, melyek régebben gyakoribbak voltak. Ma a dolgozók visszahúzódnak, mivel az egyén és a könyvtár perspektívája között nem látják az összefüggést. Ezért nem sikerült még a dolgozókat a Várba való felkészülésre kellőképpen mozgósítani. Ez bizonyára mind az intézetvezetőségen, mind a szakszervezeten is mulik. Előfordul, hogy a dolgozók javaslata süllyesztőbe kerül (pl. a jutalmazási rendszer megváltoztatásáról szóló javaslat). Az előléptetések rendszere misztifikált. Nem lehet tudni, hogy kit, mikor, miért léptetnek elő. Az előléptetés osztályvezetői javaslatra történik, de vajon van-e összehangoltság az egyes osztályvezetők előléptetési gyakorlata között (Papp István).

Többen szóltak hozzá ahhoz a kérdéshez, hogy a könyvtáron belül hiányzik a kritikai hang, a dolgozók magatartása passzív. Ez a légkör már következménye annak, hogy egyes osztályokon nem adnak elég teret a kritikának (Horváth Viktor, Pusztai Jánosné, Vizkelety András). Az OSzK-ban nincs kollektív szellem (Markos Béláné). Hámori Béla párttitkár hozzászólásában részletesen elemezte a kialakult helyzetet. A légkör nem elég őszinte - hangsúlyozta. Pedig senkinek semmi baja nem történik, ha rámutat a hibákra. Világosan ki kell mondani, hogy hol nyomják el a kritikát, hol hálnak el az osztályértekezletek. Az I. főosztályon például nem támaszkodnak eléggé a dolgozók véleményére. A dolgozók még saját tervüket sem ismerik. Felelősnek sem érezhetik magukat olyan tervért, amelynek létrejöttéhez nem szólhattak hozzá. Innen származik az érdektelenség, a passzivitás. Főigazgatói utasítás van az osztályértekezletek rendszeres megtartására, melyekre meg kell hívni a Párt és a Szakszervezet megbízottjait - ezt viszont nem tartják be. Az értekezletek, a Párt és a Szakszervezet legyen a dolgozók véleményének fóruma, - ne szoruljanak a vélemények a folyosóra. A szakszervezetnek még igen sok tennivalója lenne, hogy ezen a téren a kibontakozást elősegítse, pl. javasolnia kellene osztályértekezletek tartását. Vadász Ferencné hozzászólásának ismertetésére lapunk más helyén adtunk teret.

NOVEMBER 6 * ÜNNEPI EST

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából intézetünk november 6-án este ünnepséget rendezett a könyvtár dísztermében. Szépen felszított terem várta az érkezőket s egy kis késéssel, de telt házzal megkezdődött a műsor. Az ünnepi beszédben Soltész András könyvtárunk gazdasági vezetője emlékezett meg a 46 évvel ezelőtt történt forradalmi eseményekről, Leninről és vette számba az elmúlt évek kiemelkedő eredményeit. Az ünnepi beszédet színvonalas műsor követte. Elsőnek Mozart: A-dur zongora-hegedű szonátáját hallhattuk Kertész Lajos és Dőry Zoltán tolmácsolásában. Utána Beethoven két Clärchen című dalát Gábor Artemis, az Operaház magánénekesnője adta elő. Zongorán Freymann Magda kísérte. Majd Egressy István adta elő Simon István: Levél anyámhoz és Pauer Szevak: Október síheder című költeményét. Befejezésül ismét két szép dalban gyönyörködhattunk Gábor Artemis előadásában, aki kulturált hangjával méltán nyerte meg a közönség tetszését. Filep Áginak mint konferansziénak jól sikerült

a bemutatkozása.

A műsor után került sor a pénzjutalmak kiosztására. Az arcokon az öröm, a lemondás és néha a csodálkozás vonásait figyeltem meg. Öröm azért, mert kaptam, lemondás mert nem, és csodálkozás - hát ez is kaptam? Persze nem rossz-májuságból, csak rossz emberismeretből. Nagy taps közepette vette át a kollektív pénzjutalmat intézetünk két szocialista brigádjának brigádvezetője. Most már megvolt a tőke ahhoz, hogy több hűsítő-üditő ital kerüljön az asztalokra és jöhetett a tánczenekar is. Azt hiszem, sokak számára szolgálhatok magyarázatul, ha leírom, hogy milyen hangszerekkel is találkoztunk a hagyományos zeneszerszámok (zongora, dob) mellett. Két elektromos gitár és egy elektromos bőgő voltak az ismeretlen hangszerek. Ezek hangszekrény nélküli, mikrofonnal és erősítő hangszóróval felszerelt hangszerek.

Engedjék meg az olvasók, hogy egy hiányosságot is szóvá tegyek. Mi fiatalok igenis szerettük volna megmutatni, hogy mi is tudunk keringőt, csárdást, foxot táncolni, nemcsak twistet és ehhez hasonlókat. Sajnos erre nem adott alkalmat a zenekar. Hogy az idősebbek twist-premierje jobban sikerült, mint a fiatalok keringő és csárdás bemutatója, az nem rajtunk mulott.

Összegezve mindent: volt szép műsor, volt sok jutalom, sok kedves vendég és volt "OSZK-s" hangulat is. Az utólagos megjegyzéseket összegyűjtve, ezeket a sokszor elkoptatott szavakat írhatom le - Jól éreztük magunkat! - HORÁNYI ISTVÁN

NOVEMBER 9 * BARÁTI TALÁLKOZÓ

Könnyű dolgom volna, ha megelégednék a közhely számba menő hivatalos közléssel, miszerint "november 9-én meleg hangulatu összejövetel keretében ünnepelte meg a KMK, a Párt, a Szakszervezet és az Intézet vezetőinek jelenlétében Markos Béláné 25 éves közszolgálati jubileumát". S bár ez a mondat szóról-szóra így igaz, mégis hamisan cseng, mert valahogy nem érzékelteti a közvetlen, baráti légkört. Nehéz helyzetben vagyok, mert nehéz elkerülni a közhelyeket, az ismétlést, hiszen már Híradónk is sokszor adott hirt effajta ünnepségről.

Kutatom, hogy mi tette olyan otthoniassá és közvetlenné a szombat déli összejövetel légkörét. Talán a szabálytalanul tologatott asztalok, a kályha elé fészkelődő garnitúra - a diszhely -, az őszinte közvetlen köszöntések és mindenesetre a modern vonalú állólámpa, amiről csak a köszöntők után, már-már az utolsó pillanatban derült ki, hogy nem díszlet, hanem ajándék. A hangulat percenként váltakozott a meghatódottság és a szelid jókedv között, ahogy két-arcu minden ilyen évforduló is. Szomorkás és elgondolkoztató, mert visszapillantás a visszavonhatatlanul elmúlt huszonöt évre, egyuttal belső megelégedettséget és derüt adó, ha ez a huszonöt esztendő "érdemes" negyedszázad volt, másoknak használó.

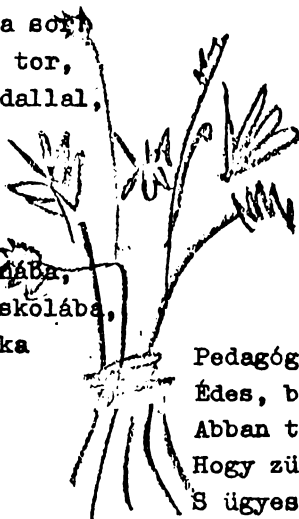
Ahogy elnéztem a kis körében meleg fényt sugárzó szelid lámpát egyre job-

ban azt éreztem, hogy mennyire illik Jucikához ez az ajándék és eszembe tolakodott a költő szava, aki valahogy így fogalmazta meg az emberi élet célját: "fényt hagyni magunk után..."

De minden további szó helyett álljon itt osztályunk örök kamaszának - lassan kamaszok apja maga is - a meghatottságot jókedvbe oldó köszöntője, amit a szerző előzetes, az ünnepelt utólagos beleegyezésével közlünk.

Juci, mit hallok? Magán a sor,
Magának szól ez a baráti tor,
Magát köszöntjük ünnepi dallal,
Mert negyedszázadot
Vitézül lenyomott
- A hivatallal.

Nebulókat oktatót hajdaniába,
Most mi járunk Magához iskolába,
Fáradhatatlan Zirzen Janka
Nevel, oktat
Mindnyájunkat
Naponta.

Pedagógus - de méginkább mama,
Édes, bár színleg néha mostoha.
Abban telik el minden napja,
Hogy zürös ügyeinket,
S ügyes zürjeinket
Tisztába rakja.

Ilyen ünnepet egyet ad az élet,
(Nem kívánunk ötven hivatali évet)
De kívánunk jó egészséget,
Két otthonában békeséget,
Minden jót szépet,
Jólnevelt "népet"

és versen kívül is az isten éltesse!

NOVEMBER 19 * NÉMETNYELVŰ KLUBDÉLUTÁN

Szakszervezeti Bizottságunk könyvtárunk németül beszélő dolgozói részére november 19-én, 17 órai kezdettel klubdélutánt rendezett, amelyen Pusztai Jánosné bevezetője után Keresztury Dezső főosztályvezető tartott előadást, Die Theatersammlung und das heutige Theaterleben címmel. A rendkívül érdekes, sok új szempontot megvilágító előadást, sok - természetesen német nyelvű - hozzászólás követte. Tekintettel a hasznos és nagyon tanulságos összejövétel iránt megnyilvánult érdeklődésre, reméljük, hogy hasonló jellegű klubdélutánok megrendezésére mielőbb megint sor kerül.

NOVEMBER 21 * ELŐADÁS

A Szakszervezeti Bizottság 1963/64. évi előadásorozatának első összejövetele alkalmából Rényi Péter a Népszabadság főszerkesztőhelyettese tartott előadást "Kispolgár és kispolgáriság a szocializmusban" címmel. Az előadást közel százán nagy figyelemmel hallgatták.

K o n c z B é l á n é
EGY SZOCIALISTA MUNKAKOLLEKTIVA BESZÁMOLÓJA

* Könyvtárunk könyvelosztó osztályának Beloiannis u. részlege november 7-én egy éves munkája alapján elnyerte a "szocialista könyvtári munkakollektiva" megtisztelő címet.

Ha egy osztály vagy csoport dolgozóiban megvan a készség egymás munkájának segítésére és átérzik vállalt feladataik komolyságát - bárki utánuk csinálhatják. Megnyugtató: nem volt abban semmi bosszorkányság, hogy elnyertük a "szocialista könyvtári munkakollektiva" címet.

Nálunk - a Könyvelosztó Beloiannis utcai részlegében - mindig nagyon jó volt a kollektív szellem és magától értedődő a munkafegyelem. A munkánk szalagszerűen összefüggő, tehát a jó eredmény eléréséhez mindenkinek teljes mértékben ki kellett vennie a részét a munkából. Évi tervünket ismertük. Tudtuk, hogy milyen problémák megoldása vár ránk s számolhattunk a problémáknak legalább az előrelátható részével. Éppen ezért nem vállaltunk semmi rendkívülit, csak azt, hogy meglévő és várható nehézségeink mellett, minőségileg és mennyiségileg maradéktalanul teljesítjük éves tervünket és igyekszünk a kollektívák általános célkitűzéseit (szocialista módon dolgozni, tanulni és élni) valóra váltani.

Nem akartunk semmi formálisat, ezért nem vállaltunk többet, mint amire becsületesen vállalkozni lehetett. De nagyon komolyan vettük vállalásunkat - ezt az egész kollektíváról el lehet mondani - és egyéves munkánk eredménye a bizonyíték, hogy érdemes volt.

Pedig a nehézségek a vártnál nagyobb mennyiségben jelentkeztek. Osztályunk időközben teljesen átszerveződött. Nagy volt a fluktuáció, különösen az első évnegyed végén és a második elején. Kollektívánk induló személyi állománya kétharmadára csökkent. Munkakörülményeink - különösen a téli időszakban - rosszak voltak. Menetközben sok probléma jelentkezett, sőt terven kívüli feladatot is kaptunk. De megoldottuk a problémákat és elvállaltuk a terven felüli feladatot. Ez utóbbról nem tudtuk előre, hogyan fogjuk teljesíteni (említett néha kissé ideges is volt a hangulat), de akartuk, és egyformán akartuk valamennyien, - ezért sikerült.

Mindenki törte a fejét, hogyan lehetne gyorsabban, jobban elvégezni a munkát - így számos jó javaslat született. Ezeket megbeszéltük és haladéktalanul be is

vezettük. Az egy hónapra eső tervet mindenki ismerte, számon tartotta, teljesítését személyes ügyének tekintette. Ez talán másutt is így van. A különbség talán csak annyi, hogy problémáink megoldásához - amíg erre belső szervezéssel lehetőség nyílott - nem kértünk külső segítséget. Ha pedig valahol bármilyen okból (betegség, szabadság, külföldi ut stb.) munkaerőkiesés következtében elakadt a munka, mindig volt valaki, aki helyére állt és segített, rendszerint bizony pluszmunkával.

Egyéves működésünk alatt így sikerült a következő eredményeket elérni: évi címléírasi tervünket 106 százalékra teljesítettük; közben párhuzamosan és a tervezettnél jóval rövidebb idő alatt végeztük el 42 m³ könyvanyag dekádokra bontását; terven kívül - rövid határidő alatt - készültünk el a bécsi Collegium Hungaricum mintegy 9000 könyvtári egységnyi anyagának rendezésével és hasonlításai munkálataival, valamint a Rokolya-utcai raktárban lévő hungarica-anyag katalógusának előkészítő munkálataival.

Természetesen mindezt a jó szervezésen kívül a munkaidő teljes kihasználásának köszönhetjük. Annak, hogy amikor pl. az egy napra előírt tervszámot elértük, nem álltunk meg a munkával, hanem igyekeztünk minden nap egy kicsivel többet elérni, hogy ne legyen fennakadás, ha valami váratlan probléma adódik.

Munkánk becsületes elvégzése mellett komolyan vettük a szocialista életmód kialakítását is.

A középfoku könyvtárosképző tanfolyam esti tagozatának hallgatói mindkét félévben jó eredménnyel vizsgáltak. A kollektiva tanulási időt biztosított számukra és állandó szakmai tanácsadással segítette őket. A Könyvtáros Akadémia, a szakszervezeti politikai iskola, a KISZ-politikai iskola hallgatói az előadásokra pontosan eljártak. Valamennyien beszámoltak a tanultakról, illetve az előadásokról. Összesen 21 ilyen beszámoló és 4 szakmai továbbképzés témáját vitattuk meg közösen.

Végrehajtott programunk statisztikája:

1) politikai életünk jelentősebb eseményeinek megvitatása	6 alkalommal
2) közös színház-és mozi látogatás, ezek megvitatása	4 "-"
3) közös ünnepségen vettünk részt	10 "-"
4) nyugdíjasaink bucsuztatása és beteglátogatás	3 "-"
5) kollektívánk beszámolót tartott, résztvettünk a társkollektiva beszámolóján	6 "-"
6) könyvtáros vetélkedő (mint szakmai továbbképzés) "Amit egy könyvtárosnak tudni illik" címmel.	3 "-"
7) Külföldi utjáról beszámolót tartott	4 munkatársunk.

Mindezekon túl, ami ki nem mutatható: a kollektiva tagjainak egymással való törődése - egymás személyes ügyeitől kezdve, a munkához és tanuláshoz adott

szakmai tanácsokon keresztül, az üdülésről való gondoskodásig; a problémák meghallgatásától kezdve, a jószándéku és hasznos tanácsokon keresztül, a közvetlen segítségnyújtásig - ez már a kialakult jó kollektív szellem eredménye, amit mindannyian örömmel könyveltünk el.

Ugyanakkor - tévedés ne essen - kollektívánk nem csupa "földreszállt angyalból" áll, akikkel nem volt nehéz eredményeket elérni. Problémák mindig voltak, vannak és lehetnek, mivel az ember a kollektívában is egyén marad, minden meghatározottságával egyetemben. De mégis nagy dolog, hogy személyes problémáinkat már alá tudjuk rendelni kitűzött célunknak és ennek érdekében igyekszünk megoldani az esetleg felmerülő személyes problémákat is.

Végeredményben megerősödött, összetartó, jó kollektív szellemről tett bizonyosságot évzáró értekezletünk és a "szocialista" cím elnyerésekor valamennyien úgy éreztük, hogy ezt a kollektív szellemet érdemes volt kifejleszteni és érdemes lesz megőrizni.

SZAKSZERVEZETI HIREK

KÖSZÖNET A KÖNYVKÖTÉSZET KISZ-FIATALJAINAK - A könyvraktár költöztetéséhez több ezer tékára volt szükség. A külső könyvkötő-üzemek nem vállalták, saját kötészetünk pedig évi tervének rovására az utolsó hetekben már nem fogadhatta el tervenkívüli munkaként. A Könyvkötészet üzemi-értekezletén az SzB képviselője ismertette e munka fontosságát és kérésével a Könyvkötészet KISZ-fiataljaihoz fordult. Fiataljaink 140 óra társadalmi munkában 3 ezer téska készítését vállalták el. Példamutató magatartásukért és munkájukért ez uton mond köszönetet a Szakszervezeti Bizottság és a Raktári Osztály.

MEGKÉSVE UGYAN, DE MÉG MINDIG JÓKOR köszöntjük könyvtárunk ifju házasait és könyvtárunk nagy családjának új tagjait. Dán Róbert Benedek Katalin-nal, Nagy Katalin Velich Sándor-ral, Páczius Katalin Lovas Imré-vel kötött házasságot. Gratulálunk! - Könyvtárunk legfiatalabb tagjaiként üdvözljük Futala Gábor-t, Futala Tibor és Wiesinger Piroska okt. 24-én, Petrovay Kristóf Gábor-t Petrovay István és Szerb Judit aug. 8-án született fiát.

Szokásos FENYŐFA-ÜNNEPSÉGÜNKET december 14-én, szombaton délután 6 órai kezdettel tartjuk a Pollack Mihály-téri épületünk dísztermében. Ünnepségünket filmvetítéssel, meséskönyv-sorsolással és Mikulás-jarással kötjük össze. A legifjabbakat szüleikkel együtt szeretettel hívjuk és várjuk.

LAPUNK LEGKÖZELEBBI SZÁMA 1964 január közepén jelenik meg. Réssben lapunk e számának terjedelméből következően, de elsősorban az arra való áttérés biztosítására, hogy lapunk a következőkben minden hónap 20-ig megjelenhessen, a novemberi és decemberi számunkat "5.szám.December" jelzéssel összevontan jelentetjük meg.

A KOMMUNISTA IFJUSÁGI SZÖVETSÉG HIREI

OKTÓBER 12-ÉN alapszervünk klubestet rendezett. A műsoron tréfás fejtörő, írásos és szóbeli vetélkedő, és "ki mit tud"-verseny szerepelt. A műsor után tánc következett. Az est szervezéséért a munka oroszlanrészét elvégző Tatay Andrászt illeti a dicséret. Nagyon jó hangulatot teremtettek rögtönzött kiselőadásukkal Maczika Béla, Sonnevend Péter és Horányi István. Liska Zsuzsanna, könyvtárunk alapszervének volt tagja a Színművészeti Főiskoláról jött vissza régi barátai közé és szavataival járult hozzá a klubest sikeréhez. Az Országos Orvostudományi Könyvtár KISz-csoportjának tagjai a KISz vezetőséget kérték meg, hogy a szervezőknek a csoport nevében adja át gratulációjukat.

ÚJ TAGOKKAL GYARAPODOTT ALAPSZERVÜNK. A Természettudományi Muzeumba vissza került Ravasz Csaba, alapszervünk volt tagja, ujonnan érkezett Csalakovits István. A könyvtárban Belányi Beátát, Kramp Brigittát, Kisfalvi Máriát, Némethi Zsuzsát, Telegdi Esztert, Kapuvári Máriát, Marinovich Sárát, Tudós Erikát és Paál Sebestyént igazoltuk át; kérelmükre felvettük Mészáros Bélánét és Pálmai Évát.

MÉG MINDÉG SOK azonban "csellengő" KISz-tagjaink száma. A bizalmiak és a vezetőség megpróbálja őket felkutatni, de előfordul, hogy csak néhány hónap múlva kerülnek elő. Így egyrészt kimaradnak az alapszerv rendszeres életéből, másrészt tetemes tagdíjhátralékot szereznek. Azok a fiatalok, akiket a bizalmiak még nem találtak meg, jelentkezzenek telefonon az alapszerv titkáránál a 336-597-es telefonszámon, hogy átigazolásuk megtörténhessék. Akiknek tagdíjhátralékuk van, hívják fel Somogyi Annát a 134-000/269-es melléken.

EZUTON IS KÖZÖLJÜK, hogy december 1. és 10. között számbavesszük alapszervünk tagjait, ezenfelül megvizsgáljuk, hogy az "Ifjuság a szocializmusért" mozgalom feladatait hogyan teljesítették. Az összeíráskor mindenkit személyesen keresünk meg és megbeszéljük vele, hogy a mozgalom jövő évében milyen pontok teljesítését vállalja.

HAVI RENDES TAGGYÜLÉSÜNKET november 21-én tartottuk. A tagfelvételen és közlendőkön kívül a taggyűlés fő napirendi pontja Vargha Balázs irodalomtörténeti előadása volt. Az előadás a közizlés kialakulásával, társadalmi hatásával és jelenlegi helyzetével foglalkozott. A felvetett téma nyilvánvaló érdekessége a taggyűlésre tervezett időt meghosszabbította. Az előadás után kialakult kis eszmecsereben főleg az alapszerv férfitagjai vetettek fel a mai kulturpolitikát taglaló kérdéseket. Az izlésről kialakult vitát az alapszervi vezetőség alkalmas időben más előadók meghívásával tovább folytatja, mert az a véleménye, hogy elősegíti az egészséges kollektív vélemény kialakítását könyvtárunk fiatal munkatársai között.

DECEMBER HAVI PROGRAMUNKBAN az oktatáson kívül - amelynek tapasztalataira

a következő számban visszatérünk - a Csontváry-kiállítás meglátogatása és a Hitler élete c. film kollektív megtekintése szerepel. Az időpontokat az épületbizalmiak időben közlik. A Csontváry-kiállításához tárlatvezetőt kérünk.

VEZETŐSÉGÜNK UJ TAGJAI: Jáky Éva kulturfelelős és Somogyi Anna gazdasági felelős. Harsányi Eszter, eddigi gazdasági felelősünk esti egyetemre jár és esti ügyeletet tart az olvasószolgálatban, így elfoglaltságára tekintettel a vezetőség hozzájárult lemondásához. - ISZLAI ZOLTÁN

